

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 14 FEBRUARI 1923

No. 372

INHOUD

	Blz.
Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	134
INDIË'S FINANCIËN EN STAATKUNDE I door <i>S. Ritsema v. Eck</i>	134
De Tabakshandel in 1922 door <i>F. M. v. E.</i>	136
Opbouw of Herbouw der Sociale Verzekering II door <i>K. Lindner</i>	138
Wat is nog richtsnoer in onze Sociale Verzekering? I door <i>Mr. W. H. A. Elink Schuurman</i>	141
De Russische Coöperatiebeweging en de Economische Wederopbouw van Rusland I door <i>Paul Olberg</i>	142
AANTEKENING:	
Productie en handel der Vereenigde Staten in 1922	144
MAANDCIJFERS:	
Handelsbeweging over de maand December 1922	146
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	147—155
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*
Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*
Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*
Aangeeekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*
Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

13 FEBRUARI 1923.

De verruiming van de geldmarkt maakte de afgeloopen week nog eenigen verderen voortgang. Particulier disconto liep bij zeer geringe omzetten terug tot $3\frac{1}{4}$ pCt.; kort papier werd zelfs nog wel lager afgedaan. De prolongatierente daalde tot $2\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

Na de sterke stijging van de post binnenlandsche wissels op den weekstaut van De Nederlandsche Bank de vorige week, valt deze week een vrij belangrijke daling te constateeren van f 227.1 tot f 195 miljoen. Deze daling komt evenals de stijging van de vorige week grootendeels voor rekening van het rechtstreeks bij de bank ondergebracht schatkistpapier, dat met f 28 mill. tot f 55 mill. verminderde.

De beleeningen vertoonen eveneens een daling en wel ten bedrage van ca. f 2 miljoen. Tegenover een geringe stijging der goederenbeleeningen valt een daling der effectenbeleeningen op te merken.

Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde van f 12.9 miljoen tot f 4.2 miljoen. Papier op het buitenland daalde met ruim 2 ton. Een aanmerkelijke

stijging geven de diverse rekeningen onder het actief te zien. Deze post staat vermeld voor f 51.2 miljoen tegen f 23.9 miljoen de vorige week. Deze verandering doet veronderstellen, dat door de bank van den Staat het eerste deel van de Indische pondenleening — dezer dagen gestort — ter realisatie is overgenomen, evenals zulks bij vorige gelegenheden met de Indische dollarleeningen is geschied.

De metaalvoorraad vertoont een geringe daling van ruim 3 ton in den zilvervoorraad. De biljetten-circulatie daalde met f 14.7 miljoen tot f 953.1 miljoen; de rekening-courant saldi met f 2.6 miljoen, terwijl het beschikbaar metaalsaldo thans f 390.8 miljoen bedraagt.

* * *

De wisselmarkt was deze berichtsweek weder zeer bewogen. Hoewel de schommelingen dag voor dag voor verschillende wissels zeer groot waren bleef het koerspeil echter over het algemeen onveranderd.

Zoo deed Parijs Maandag op den middag ongeveer 15.65 en Zaterdag aan het slot werd ook 15.65 genoteerd. Daartusschenin werd echter eenige malen voor 16.45 maar ook voor 15.40 afgedaan. België liep wederom meestal parallel. Daarentegen waren Marken bijna dagelijks vaster. Naar men aanneemt wordt de koers sedert ongeveer tien dagen sterk gesteund. Desniettenstaande was de opening Maandag zeer flauw en werd weder voor 58 afgedaan. De volgende dagen had de steun echter meer uitwerking, zoodat gisteren zelfs tot 91 werd betaald.

LONDEN, 10 FEBRUARI 1923.

Het aanbod van kort crediet is gedurende de afgeloopen week nog meer afgenomen als gevolg van belasting-betalingen en aflossingen der Regeering op Ways-and-Means advances. Men kan thans van geldschaarschte spreken en zoowel op Woensdag als op Donderdag moest de markt de hulp van de Bank of England inroepen. De daggeldprijs steeg van 2 tot 3 en zelfs tot $3\frac{1}{2}$ pCt. Zevendaagsch geld noteerde $1\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ pCt. Op Vrijdag trad een reactie in en saldo's werden in den namiddag à 1 pCt. aangeboden.

Op de discontomarkt bleven de noteringen zonder veel zaken op hetzelfde peil.

Treasury Bills 3 maands $2\frac{3}{8}$ pCt. Toewijzingsprijs op den 9den (£ 35.000.000) £ 2.9.7.86.

2, 3 maands prima bankaccept $2\frac{9}{16}$ — $\frac{5}{8}$ pCt.

4 maands prima bankaccept $2\frac{5}{8}$ — $1\frac{11}{16}$ pCt.

6 maands prima bankaccept $2\frac{3}{4}$ pCt.

3, 4 maands handelswissels 3 — $3\frac{1}{2}$ pCt.

6 maands handelswissels $3\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ pCt.

MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

Wijzigingen in het Jaarverslag. De Centrale Commissie besloot in de zitting van 23 Juni 1921 een Sub-Commissie te benoemen om de wijzigingen, aan te brengen in het Jaarverslag, te bestudeeren. Het bleek onmogelijk te zijn met deze wijzigingen vóór het Verslag van 1923 rekening te houden. De wijzigingen moeten n.l. worden medegedeeld vóór den eersten Januari van het jaar, in den loop waarvan de statistieken aan de regeerings-autoriteiten worden ter hand gesteld om hen in staat te stellen, er zich vanaf het begin van het jaar naar te voegen.

De Sub-Commissie heeft hare eerste zitting op den 14en en 15en Februari 1922 te Darmstadt gehouden. Aanwezig waren, behalve *Prof. Koch*, aan wien sedert een aantal jaren de samenstelling van het jaarverslag is toevertrouwd, de Secretaris-Generaal der Centrale Commissie en afgevaardigden der Deutsche Staten, van België, Frankrijk, Nederland en Zwitserland. Alle staten hadden ter zake deskundigen benoemd. *Prof. Koch* werd tot president gekozen.

Uit de besprekingen bleek, dat wijzigingen noodzakelijk waren in verband met de toetreding van Zwitserland en België tot de Commissie.

De Secretaris-Generaal diende in den loop dezer zitting een door hem samengesteld ontwerp in, dat als basis zou kunnen dienen voor de toekomstige indeeling der stof van het Jaarverslag. Dit ontwerp werd goedgekeurd, onder voorbehoud van enkele wijzigingen door de Sub-Commissie en de Centrale Commissie nam het definitief aan in de voltallige zitting van 26 April 1922.

De verdeling van de stof der toekomstige Jaarverslagen is als volgt vastgesteld:

I. Administratief gedeelte.

- a. Samenstelling, personeel en werkzaamheid der Commissie.
- b. Samenstelling en personeel van de voornaamste staatsdiensten, in verband met de Rijnvaart.
- c. Wijzigingen in de Rijnvaart-Akte en de algemeene reglementen, wetten en nationale reglementen betreffende de Rijnvaart.

II. Technisch gedeelte.

- a. Waterstanden.
- b. Onderhoud van het vaarwater.
- c. Buitengewone werken.
- d. Signalisatie, enz.
- e. Bruggen, veren, belemmeringen voor de scheepvaart, ijs, enz.
- f. Havens.

III. Nautisch gedeelte.

- a. Personeel (patenten, dienstboeken voor schippers, loodsen, scholen, salarissen, arbeidsorganisatie.)
- b. Materieel.
 1. Samenstelling van de Rijnvloot;
 2. IJking;
 3. Veiligheid.
- c. Ongelukken.

IV. Economisch gedeelte.

- a. Goederenverkeer:
 1. Op den Rijn;
 2. In het bijzonder van en naar de zijrivieren en kanalen.
- b. Verkeer van het drijvend materieel:
 1. Verkeer van het drijvend materieel op den Rijn;
 2. Verkeer per vlot;
 3. Zijrivieren en kanalen;
 4. Zeeverkeer.
- c. Reederijen.
- d. Bevrachting en verzekering.

V. Juridisch gedeelte.

- a. Privaat scheepvaartrecht.
- b. Rechtbanken en rechtspleging.

Het is in de allereerste plaats noodzakelijk gebleken een naamlijst van goederen samen te stellen, welke in de toekomst op den Rijn algemeen geldend zal moeten zijn, ten einde eenvormige statistieken van het goederenverkeer te verkrijgen. De afgevaardigden der Deutsche Staten, van België, Frankrijk en Nederland hebben tot dit doel ontwerpen voorbereid.

De Sub-Commissie vergaderde opnieuw den 1en Mei 1922 te Straatsburg en droeg, om aan alle geïnteresseerden voldoening te verschaffen, de bewerking van een dergelijke naamlijst op aan 4 experts van bovengenoemde Staten, te weten:

Voor Duitschland: Oberregierungsrat *M. Saeger* van het Statistische Reichsamt, Berlijn; voor België: De heer *Van der Cruyssen*, Directeur-Generaal van het Tolwezen, Brussel; de heer *Campen*, Directeur-Generaal van de Handelsstatistiek van het Ministerie van Financiën, Brussel; voor Frankrijk: *M. Berninger*, Directeur du Commerce et de l'Industrie,

Délégué à la C. C. R.; voor Nederland: De heer *Claessens*, Administrateur van het Centraalbureau voor de Statistiek, Den Haag.

Deze H.H. zetten zich onmiddellijk aan den arbeid, zich vooral op de Conventie van Brussel van 31 December 1913 baseerende en slaagden er in reeds in de voltallige zitting van de Centrale Commissie van 10 Mei 1922 niet alleen de naamlijst der goederen, maar ook de verklarende aantekeningen, welke er noodzakelijk aan toegevoegd moeten worden, over te leggen.

Deze naamlijst, zoowel als de verklarende aantekeningen, werden bij een besluit van de Centrale Commissie van denzelfden datum aangenomen en zullen in het vervolg als grondslag dienen voor de samenstelling der statistieken in het Jaarverslag.

De naamlijst der goederen bevat 189 artikelen, welke over 5 hoofdstukken verdeeld zijn 1) Levende dieren; 2) Voedingsmiddelen en dranken; 3) Grondstoffen en weinig bewerkte stoffen; 4) Fabrikaten; 5) Goud en zilver onbewerkt en gouden en zilveren munt; verder de afzonderlijke colli's, minder dan 250 KG. wegende en de gebruikte emballage.

De verklarende aantekeningen vullen de details op zoo nauwkeurige wijze aan, dat de statisticus er volkomen door ingelicht wordt. De Centrale Commissie heeft de naamlijst der goederen en de verklarende aantekeningen in een tweetalige brochure, waarin de Fransche en Deutsche tekst naast elkaar gedrukt zijn, vereenigd, hetgeen door de douane-kantoren bij het samenstellen der statistieken naar waarde geschat zal worden. Een alphabetisch register voor deze brochure, eveneens tweetalig, is in voorbereiding.

Wat den Nederlandschen tekst betreft, deze zal in samenwerking tusschen het Nederlandsche lid der Sub-Commissie en het secretariaat der Centrale Commissie bewerkt worden.

INDIË'S FINANCIËN EN STAATKUNDE.

I.

„Finance was the standing difficulty of the Roman as it is of the Anglo-Indian administrator.”
„Indeed, the Roman Empire may be said to have perished from want of revenue.”

JAMES BRYCE.

Het is eene ervaring ten opzichte van het Nederlandsche volk, dat de meeste zaken, met uitzondering wellicht van de kerkelijke dingen, eerst goed tot hem doordringen als de weerslag zich in de financiën doet gevoelen. Dan eerst komt de belangstelling, dan eerst wordt naar de oorzaken gezocht en dan eerst wordt ingegrepen. Die ervaring is ook thans weder opgedaan met de koloniale aangelegenheden. Wat geen staatkundige vertoogen, wat geen waarschuwingen hebben vermogen te bewerken, wordt thans tot het bewustzijn van de politieke kringen en de rechtstreeksch belanghebbenden gebracht door den toestand der Indische financiën. Via de financiën heeft de twijfel aan de juistheid van het Indische regeeringsbeleid moeten komen en via de financiën zal misschien nog zoo tijdig het inzicht in het verkeerde van dat regeeringsbeleid komen, dat een principieele wending ten goede kan geschieden.

Reeds in den Volksraad en ook in het Indisch Genootschap werd door financiers tegen het lichtvaardige financieele beleid gewaarschuwd en ten slotte sloegen belanghebbenden de handen in een om in den Ondernemersraad voor Ned. Indië een lichaam te vormen, dat tot een bestrijding van de belastingpolitiek der laatste jaren overging. Als uiting daarvan kwam de nota van Juni 1922 van Mr. M. W. F. Treub, voorzitter van dien raad, voornamelijk handelende over belastingen in engeren zin en uitvoerrechten.

Het is deze nota, die het uitgangspunt voor de beschouwingen in dit artikel vormt, eensdeels omdat zij zich, hoe verdienstelijk ook in haar zelf, op een te kleine basis plaatst om *blijvend* de doeleinden te kunnen bereiken, die zij beoogt; anderdeels, omdat zij een uiting is van een omvangrijke groep van uitheemsche producenten, die midden in het leven staan en daarmede een stuk realiteit in de Indische politiek brengen. Opgesteld door Mr. Treub, die als Minister de verantwoordelijkheid voor de Nederlandsche financiën heeft gedragen en niet uitsluitend de belastingtechniek behandelde, is de nota een document,

waaraan zich verder reikende beschouwingen laten vastknoopen.

De nota handelt, na een inleiding, over de grondslagen der heffingen en over de techniek der heffingen, om te eindigen met herzieningsdenkbeelden. De techniek der heffingen zal hier buiten beschouwing worden gelaten. Ook de grondslagen der heffingen, in den zin zooals Mr. Treub die heeft bedoeld, zullen weinig in beschouwing worden getrokken; het gaat thans om het verband van staatkunde en financieewezen. Toch valt het reeds op bij die grondslagen, dat de samensteller, ondanks uitgebreide studie, niet geheel is doorgedrongen in den geest en de structuur van de Indische samenleving. De beschouwingen over de grondslagen zijn te veel beschouwingen van algemeenen financieel-wetenschappelijken aard, te weinig beschouwingen over de staatkundige en economische structuur van Indië, die ten slotte het financieewezen beheerscht. Zeer zeker zijn in de critiek op de grondslagen zeer behartenswaardige wenken gegeven, maar zonder dieper doordringen in Indië's structuur moeten de beschouwingen aan de oppervlakte blijven en kunnen zij niet doordringen tot de eigenlijke grondslagen, van waaruit de werkelijke verandering moet plaats hebben.

Traub's nota erkent het feit van de bijzondere positie van de uitheemsche producenten in Indië, erkent ook hunne beteekenis voor Indië. Met instemming haalt zij de woorden van het lid der Tweede Kamer, Gerretson, aan over de noodzaak van een bijzondere behandeling van het uitheemsche kapitaal, zoowel het Nederlandsche als het vreemde. De nota haalt voorbeelden aan van de geprikkeldheid van het buitenlandsche kapitaal over het willekeurig en onstabiel karakter der belastingen en heffingen, van het opgeven van groote plannen voor een rubberindustrie door buitenlanders, uit wantrouwen in de Indische fiscale en algemeene politiek. Maar terwijl de conclusie is, dat de Indische regering die fiscale politiek moet prijsgeven, wordt niet de vraag gesteld, of zij die fiscale politiek kan prijsgeven, zoolang zij de algemeene politiek blijft volgen, die thans aan alles ten grondslag ligt en die zoowel door den Minister van Koloniën De Graaff, als door den Gouverneur-Generaal Mr. Fock wordt voortgezet. Hier is het, dat de kern van de zaak ligt, omdat eerst door verandering in de algemeene politiek de mogelijkheid ontstaat tot verandering in de fiscale politiek te komen. Wanneer Mr. Traub aan het einde van zijne nota zegt, dat de vreemde ondernemers weder tot Indië zullen worden aangetrokken, als men tot de invoering van een voor het bedrijfsleven dragelijk belastingstelsel zal zijn gekomen, dan blijft juist de cardinale vraag open: hoe komt men tot een „dragelijk” belastingstelsel?

Het wegnemen van de technische gebreken zal, na Traub's zaakkundige critiek, ongetwijfeld spoedig zijn geschied en wellicht zullen zelfs de hatelijke, speciale belastingen en heffingen worden opgeheven of nagelaten, maar niet weggenomen zijn daarmede de *tendensen* van de Indische algemeene politiek, die tot zoo sterke fiscaliteit dringen. Terecht is dan ook van buitenlandsche zijde wantrouwen in die *algemeene* politiek uitgesproken, al kan van die zijde natuurlijk niet worden aangewezen, waar de fout ligt. Het zijn die *tendensen*, die weggenomen moeten worden. Men kan zeggen, dat de techniek der heffingen en ook de grondslagen, zooals Traub die heeft bedoeld, tot het terrein van den belastingdienst behooren, maar dat de *tendensen*, die het financieewezen beheerschen, tot het terrein van de staatkunde behooren. In dit opzicht mag aan den breeden kring der belanghebbenden bij Indië's uitheemsche productie en ook zelfs aan Traub's nota het verwijt niet bespaard blijven, dat zij de zaken te simplistisch zien.

Het gaat niet in de eerste plaats om een rechtstreeksch streven naar draaglijke belastingen, het gaat er om

de *tendensen* van de algemeene Indische staatkunde te wijzigen; de draaglijkheid der belastingen vloeit daaruit vanzelf voort. Door een oogenblikkelijke krachtsinspanning en bijzonderen politieken invloed kan wel, onder een gunstige constellatie, voor een korten tijd aan die *tendensen* weerstand worden geboden, maar als die *tendensen* niet worden gewijzigd, is al die weerstand op den duur tevergeefs. Zoozeer hangt het Indisch financieewezen met de *tendensen* der algemeene politiek samen, dat ik, als lid van de commissie, die de grondslagen der Indische staatsinrichting moest herzien, het noodig achtte in de uitvoerige nota bij het rapport dier commissie, waarin ik mijn eigen inzichten uiteenzette, ook een afzonderlijk hoofdstuk aan de financiën te wijden, opdat vooral zou worden gezien, hoe ook de algemeene politiek een beslissenden invloed op het financieele beleid moet hebben. Het moet steeds worden herhaald, dat de *tendensen* der huidige koloniale politiek de eigenlijke oorzaak zijn van de hooge fiscaliteit en van de bedenkelijke methoden om middelen voor den openbaren dienst te vinden; het moet ook steeds worden herhaald, dat de huidige koloniale staatkunde in strijd is met de structuur van het Indische staatswezen, ook op economisch gebied, en zoolang als die staatkunde wordt gehandhaafd, zoolang is het uitgesloten dat, ook op financieel gebied, een bevredigende toestand wordt bereikt. Het draaglijke belastingstelsel zal niet komen vóór een nieuwe koloniale politiek is aanvaard.

* * *

In Nederland wordt reeds ingezien, dat het budgetair evenwicht niet kan worden bereikt door bezuiniging en versobering alleen, maar dat ook de *tendensen*, die door wetten zijn gewekt, getemperd zullen moeten worden door die wetten te wijzigen. In Indië is dit eveneens het geval, met het groote onderscheid, dat het daar om nog veel principieeler ingrijpen gaat dan in Nederland. In een rede, in het Indisch Genootschap op 1 December 1922 gehouden over Indië's staatkunde als grondslag van Indië's staatsinrichting, had ik de gelegenheid erop te wijzen, dat de ontwrichting van het Indische financieewezen vooral haar oorzaak vindt in hetgeen in de Indische staatkunde bekend staat als de unificatie. Het is een politiek, die van de opvatting uitgaat, dat de Indische volken als zoodanig, in staatkundigen zin, niet bestaan; dat ook de Nederlanders als zoodanig geen staatkundige groep van het Nederlandsche volk vormen, maar dat allen in Indië Nederlandsch onderdaan zijn, slechts individueel gescheiden door verschillend publiek- en burgerlijk recht. De unificatie draagt den stempel van de belangstelling, die vooral van juridische zijde aan het vraagstuk is gegeven; vandaar haar formeel karakter. Van bestuurszijde en ook van de zijde der practische politiek is die unificatie meer aanvaard dan gewenscht geworden.

In genoemde rede wees ik er tevens op, dat het streven naar unificatie zijn theoretisch-staatkundigen grondslag zag in de associatiepolitiek, die door Dr. Snouck Hurgronje was aanbevolen. Diens associatiestreven — ik heb vooral daarop het licht doen vallen — was echter gebaseerd op het verdwijnen van het eigen nationale leven van de Indische volken. Snouck Hurgronje meende, dat het nationale leven voorgoed verloren was gegaan en waar hij, terecht, geen toenemende vervreemding tusschen het Nederlandsche volk en de Inlanders wenschte, daar was er geen andere keuze mogelijk dan de associatie. Waar geen nationaal leven meer bestond bij de Indische volken, mocht die associatie worden gezien als individueele en rechtstreeksche associatie van de Inlanders met het Nederlandsche volk.

Toen echter het nationale leven bij de Indische volken weer spontaan opkwam en er dus niet meer alleen individueele behoeften en wenschen, maar ook

ationale behoeften en wenschen ontstonden en de zaken onder nationaal gezichtspunt werden gezien, toen was de mogelijkheid van rechtstreeksche en individueele associatie voorbij.

De regeering heeft zich dit niet duidelijk gemaakt, is doorgeslagen op den ingeslagen weg en heeft zich in de hervormingen der staatsinstellingen en publieke diensten laten leiden door een opvatting, die haar houdbaarheid reeds had verloren.

Door die opvatting is de Volksraad in zijn huidige karakter ontstaan, door die opvatting is ook de Indische bestuursvorming beheerscht, door die opvatting heeft de regeering zich ook laten leiden bij de aanhangige herziening van het Indische regeeringsreglement. Het is dan ook deze principieel verkeerde opvatting, die uit het Indisch staatkundig beleid zal moeten verdwijnen, wil weer een gezonde toestand ontstaan; zij past niet meer bij de werkelijkheid. Zijn in Nederland ook veranderingen noodig in de onderwijswetten, in de sociale wetten, in de militaire wetten; principieel zullen die wetten geen wijziging behoeven; hunne tendensen moeten slechts worden getemperd. Over een geheel principieele wending in de Nederlandsche staatkunde denken slechts weinigen. In Indië daarentegen, geldt het 't verlaten van een principieel foutieve politiek, een politiek, die geen eigen toekomst ziet, die den grondslag van ons gezag niet kan bewaren, die de bestuurskracht der Indische regeering verzwakt, die de internationale functie der kolonie in gevaar brengt en die het financieezen op verkeerde basis plaatst en het daarom aan voortdurende ontwrichting blootstelt. Het is tot dit laatste, de basis van het Indische financieezen, dat de volgende beschouwingen zich zullen beperken. S. RITSEMA VAN ECK.

(Slot volgt).

DE TABAKSHANDEL IN 1922.

Wij meenen, zonder van overdrijving beschuldigd te worden, te kunnen zeggen dat het jaar 1922 voor den Nederlandschen tabakshandel en industrie tot de meest ongunstige jaren sinds het uitbreken van den wereldoorlog behoort.

Het blijkt voortdurend meer van hoe enorm groot belang Duitschland als afnemer voor de Hollandsche tabakmarkt is, en de ongunstige toestanden in dat land werpen dus onvermijdelijk een donkere schaduw op den handel in dit artikel.

Gingen in de eerste helft van het jaar de zaken met Duitschland nog eenigszins geregeld, in den herfst zijn deze nagenoeg geheel tot stilstand gekomen, wat geen verwondering behoeft te wekken, wanneer men ziet dat reeds in October het aantal werklozen in de Deutsche sigaren-industrie op 45 pCt. geschat werd, terwijl bovendien een groot deel der nog werkende fabrieken verkorte arbeidstijden moest invoeren.

Hierbij kwam dat de 1921er Pfälzer oogst, welke in het afgelopen jaar ter verwerking kwam, zoowel quantitatief als kwalitatief buitengewoon goed uitgevallen was. Deze kon dus in vele gevallen overzeesche tabak vervangen, waartoe fabrikanten, gedreven door de noodzaak om hun fabrikaat goedkoop te maken, natuurlijk ook gemakkelijker dan anders overgingen.

Bij deze stagnatie in den afzet kwam nog dat de plotselinge verdere daling van de mark oorzaak werd, dat in velerlei gevallen de betalingsmoeilijkheden, welke reeds geruimen tijd sluimerden, acuut werden. Naast de bezorgdheid over de gestadige waardevermindering van een deel der eigen voorraden (althans wat de duurdere dek-tabak betreft) baarden deze financieele moeilijkheden een deel van den handel in de tweede helft van het jaar groote zorg.

De toestand in de Hollandsche sigaren-industrie — waarop wij straks nog met een enkel woord terugkomen — bleef het geheele jaar weinig gunstig,

en zoo zag de handel twee voornamelijk afzetgebieden voor een groot deel gesloten, zonder dat nieuwe afnemers daartegenover stonden. Weliswaar nemen de regieën van nieuw gevormde of belangrijk ver-groote Rijken (Tsjecho-Slowakije, Servië, etc.) nu en dan groote quantums van de markt, hetgeen ook in 1922 geschiedde, doch daartegenover staat weder de inkrimping van het verbruik van andere regie-landen als Oostenrijk en Hongarije, welke thans op de markt slechts een bescheiden rol spelen.

Bovendien kwamen in het afgelopen jaar markt-zaken (d. w. z. detailverkoop van een deel der partij nog op den inschrijvingsdag zelf) veel minder voor dan vroeger, gedeeltelijk mede een gevolg van het geringe bezoek van vreemdelingen, terwijl ook aan het naar Amerika verkochte deel der partijen door den Hollandschen handel zelden meer iets verdiend wordt, sinds het bijna regel geworden is, dat zulke partijen direct door de Amerikaansche koopers gekocht worden, welke dan de merken, die hun niet passen, afstooten.

Onder deze omstandigheden is het een geluk te noemen dat de aanvoeren van bijna alle soorten veel kleiner waren dan in 1921. Deze bedroegen in totaal circa 68 miljoen Kilo, verdeeld in ongeveer:

50	miljoen Kilo	Sumatra en Java
7	"	Noord-Amerikaansch
4	"	Zuid-Amerikaansch
4	"	Grieksch en Turksch
3	"	Diversen (Britsch-Indisch, Algiersch, Chineesch, etc.)

Zondert men Sumatra uit, dan kan men wel aannemen dat de voorraden in het algemeen (vooral van Javatabak) vrij sterk verminderd zijn. Hiertoe heeft in niet geringe mate bijgedragen het feit dat een groot kwantum Javatabak, ook uit districten welke anders bijna uitsluitend sigaren-tabak leveren, voor kerfdoeleinden verbruikt is.

Het is als een gelukkige omstandigheid te beschouwen dat de 1920er en 1921er oogsten vele voor dit doel geschikte partijen leverden.

Ten gevolge der veel kleinere aanvoeren (vooral van Java-krossok) openbaarde zich in den loop van het jaar eenige vraag naar goedkoopere tabak; door een en ander zijn de prijzen voor de ordinairste tabak sinds het vorige jaar wel wat omhoog gegaan, al doet zich ook hier het verschijnsel voor, dat in de meeste productielanden de prijsbasis hooger is dan op onze markt. Overigens is voor omblad en binnengoed het prijsniveau in den loop van het jaar eerder nog iets gedaald.

De 1921er Sumatra-oogst leverde 163.681 pakken, verkocht tot circa 194 cents per ½ Kilo, tegen 145.507 pakken verkocht tot circa 284 cents per ½ Kilo het jaar tevoren. De totale waarde van dezen oogst bedroeg dus circa 48 miljoen gulden, tegen 62 miljoen gulden voor den 1920er oogst.

In doorsnee had men te doen met een gewas, hetwelk naast een groot deel middelmatige tabak toch zoowel bij het pluk- als bij het zandblad verschillende partijen toonde, welke buitengewoon goed geslaagd waren en zoowel in matvale kleur als in bladstructuur juist datgene leverden wat op het oogenblik verlangd wordt. Daarnaast stonden echter ook partijen, welke ver beneden het middelmatige bleven en alleen voor ordinaair omblad te gebruiken waren. Over het algemeen had de oogst het voordeel tabak te leveren, welke zeer voordeelig uitwerkte, hetgeen voor Amerika een eerste vereischte is; de fout was echter dat er nogal wat vochtige tabak en veel mis-kleur in voorkwam, terwijl de kleuren grootendeels meer rood en roodbruin dan valig waren. Bovendien was de lengteverhouding vaak ongunstig.

Daar Amerika uit den vorigen oogst slechts een betrekkelijk klein quantum gekocht had, bestond in dat land groote vraag naar Sumatratobak en vanaf het begin der campagne hebben de Amerikaansche

koopers dan ook alle merken, welke slechts eenigszins voor hun doel in aanmerking kwamen, grif genomen.

Zij kochten uit dezen oogst ruim 28000 pakken, een in verhouding tot den middelmatigen uitval groot quantum. Bovendien kochten zij in den loop van het jaar nog eenige duizenden pakken uit oude oogsten, grootendeels merken, welke zij vroeger hadden laten liggen.

Zondert men Amerika uit, dan bleef de stemming aan de markt weinig opgewekt. Voor enkele fantasie-merken werden, vooral in het begin, nog wel hoge prijzen aangelegd, zooals bijv. voor matgraauwe volbladdige merken zandblad (geschikt voor de groote modellen imitatie-Havanasigaren) waarvan de oogst slechts een klein quantum leverde en die dan ook het geheele jaar grif opgenomen werden. Laat men echter dergelijke fancy-tabak buiten beschouwing, dan bleef de handel aan de markt meestal zeer beperkt, terwijl Duitschland in het begin der campagne nog wel mondjesmaat kocht, doch hoe langer hoe meer toonde met het bestaande prijsniveau voor dek niet te kunnen medegaan. Een uitzondering hierop maakten slechts enkele Duitse fabrikanten, die zich zeer in het bijzonder op den export toelagden.

De regieën namen aan den Sumatrahandel slechts in bescheiden mate deel en wel uitsluitend uit de tweede hand; alleen de Hongaarsche regie kocht direct bij inschrijving een vrij groot quantum goedkoop dek.

De 1922er Sumatra-oogst wordt geschat op circa 189000 pakken, terwijl het plan bestaat ook oogst 1923 tot ongeveer eenzelfde quantum te beperken.

Uit de Statistieken van In- en Uitvoer, uitgegeven door het Centraal-Bureau voor de Statistiek, blijkt dat in 1922 circa $12\frac{1}{2}$ miljoen kilo Sumatra „naar het buitenland uitgevoerd en in consumptie gedeclareerd” zijn. De voor het verbruik in Holland bestemde tabak wordt als regel eerst in consumptie gedeclareerd op het oogenblik, dat deze in fabrikantenhanden overgaat; bij de naar het buitenland verzonden tabak komt echter een deel voor (al is dit van oneindig minder beteekenis dan vroeger) dat aldaar weder in handelaars-handen terecht komt. Zonder de waarde van statistische gegevens over een kort tijdsverloop te overschatten, kan men hieruit wel afleiden dat in 1922 hoogstens een quantum van 150000 pakken zijn weg naar de consumenten gevonden heeft. Het verschil tusschen dit cijfer en de 163681 pakken, welke de 1921er oogst leverde, lijkt oogen-schijnlijk van weinig beteekenis; men moet echter daarbij in aanmerking nemen dat in de eerste helft van het afgelopen jaar de toestanden in Duitschland — waarheen zelfs nu nog de helft van het geëxporteerde quantum gaat — althans nog vrij bevredigend waren en de grootste stagnatie zich daar eerst sinds den herfst voorgedaan heeft.

Hiermede rekening houdend, zou men dan ook geneigd zijn een quantum van circa 190.000 pakken voor de eerstvolgende oogsten nog rijkelijk groot te achten.

Anderzijds moet men echter de moeilijkheden niet onderschatten verbonden aan een te sterke inkrimping van den oogst, zonder aan den eenen kant de kans te loopen Amerika niet het quantum voor dit land geschikte tabak te kunnen verschaffen, waarvoor men daar gereede afname vindt, en aan den anderen kant den kostprijs al te zeer omhoog te drijven. Deze stelt zich, zelfs na de in de laatste jaren doorgevoerde bezuinigingen, toch nog zeer ver boven dien van vóór den oorlog, waardoor de risico's ook aan deze cultuur verbonden, in niet geringe mate vergroot zijn. Men zal hier dus den eersten tijd onvermijdelijk naar een middenweg moeten zoeken.

Van Java werden bij inschrijving aangeboden circa 368000 pakken, waarvan circa 292000 pakken tot den 1921er oogst behoorden. Het geheele quantum

dat van dezen oogst naar Holland kwam, kan men ruw genomen schatten op circa 325000 pakken, een groot verschil dus met de oogsten van 500.000 à 600.000 pakken, waaraan men vóór den oorlog gewoon was.

Dit is dan ook wel de reden dat de prijzen, welke verleden jaar trouwens reeds bijna op het vooroorlogsche peil gedaald waren, dooreen genomen niet zooveel verder gezakt zijn als men, gezien den eentonigen uitval welken zoowel de Vorstenlanden- als de Besoekie-tabak vaak toonden, in den loop van het jaar soms meende te moeten vreezen.

Ook op Java had men te doen met een middelmatigen oogst, die echter evenals bij de Sumatra hier en daar zeer gunstige uitzonderingen toonde. Dit was vooral het geval bij de Vorstenlanden, welke in hoofdzaak een eentonig bruin materiaal leverden, met als fout van den oogst nogal wat vochtig en zwaarsortig daarbij, doch waaronder men eenige partijen vond buitengewoon mooi dun van blad en zeemig, juist datgene wat Amerika zocht, welke dan ook zeer hoog betaald werden. De meeste importeurs van Vorstenlanden-tabak handhaafden nog het systeem om de voor Amerika passende tabak uit de partijen te verkoopen, voordat deze aan de markt gebracht werden, waardoor de belangstelling voor dit artikel in de inschrijvingen er niet op verbeterde.

Het verbruik van Javatabak in Amerika is niet onbelangrijk toegenomen; naar schatting heeft dit land uit den 1921er oogst circa 9000 pakken betrokken. Hierin zijn begrepen circa 600 pakken Besoekie-blad, nagenoeg uitsluitend afkomstig van een onderneming in Djember, welke door de zorgvuldige behandeling van haar product wel eenigszins op zichzelf staat.

Van Krossok's leverde de 1921er oogst een buitengewoon klein quantum, dat bovendien gedeeltelijk zonder de inschrijvingen te passeeren uit de markt genomen werd.

Zooals hierboven reeds vermeld, namen verschillende der nieuwe regieën belangrijke quantums Javatabak uit de tweede hand op; direct bij inschrijving kocht ook hiervan alleen de Hongaarsche regie eenige duizenden pakken omblad en binnengoed.

Van Borneo werden bij inschrijving verkocht 2897 pakken, deels voor Engelsche rekening. De uitval liet, wat kleur betreft, vaak nogal te wenschen over. Er kwamen echter een paar partijen bij voor welke in soort en qualiteit bijzonder uitmunten en waarvoor dan ook veel reflectie bestond.

De bijsoorten hebben voor den importhandel hun belang grootendeels weder verloren: van

Braziel en andere Zuid-Amerikaansche soorten werden nl. slechts circa 6500 pakken bij inschrijving gebracht, tegen 18.000 pakken het jaar tevoren.

Toch werden in den loop van het jaar, voornamelijk van Braziel, nog belangrijke partijen direct door de handelaars geïmporteerd. Deze soort heeft dan ook in het midden van het jaar, toen men goede doorsneepartijen op basis van 18 à 20 cents per $\frac{1}{4}$ Kilo kon koopen, tot het goedkoopste materiaal dat aan de markt was, behoord.

Noord-Amerikaansche tabak. Waren in deze soorten in 1921 voor de Hollandsche handelaars nog bevredigende zaken mogelijk geweest, in het thans afgelopen jaar was dit in veel geringere mate het geval.

De prijzen voor Burley en Virginie zijn nl. sinds het begin van 1922 in Amerika sterk omhoog gegaan, terwijl bovendien de uitval der Burley's in de vaten (evenals trouwens van Maryland) vaak veel te wenschen overliet.

De Maryland-oogst voldeed slechts matig aan de eischen, welke voor beter fabrikaat hier gesteld worden. Een korten tijd waren echter de prijzen in

Amerika voor de allerordinairste qualiteiten daarvan (gedeeltelijk nog uit oude oogsten afkomstig) buitengewoon laag, zoodat deze tabak hier lager dan ordinaire Java-Krossok te staan kwam; hiervan hebben eenige Hollandsche firma's geprofiteerd om vrij groote quantums in te slaan.

De mindere Kentucky's hebben de rijzing in Amerika slechts voor een klein deel meegemaakt; de ordinairste soorten hiervan hebben echter voor Holland weinig belang.

Van Oriëntaalsche tabak zijn de prijzen in de productielanden, mede als gevolg van den kleinen 1921er oogst, vrij sterk gestegen zoodat zelfs in de goedkoopere soorten zooals Argos veel minder omging. Overigens worden de zaken in dit artikel uitsluitend onderhands afgesloten, zoodat daarover niet veel te vermelden valt.

Zooals in den aanhef reeds vermeld, waren de toestanden in de *Hollandsche sigaren-industrie* het geheele jaar weinig gunstig. Het valt niet te ontkennen dat ook in Holland de sigaar in vele gevallen door pijp of sigaret verdrongen wordt. De toestand bij de tabakskerverijen is dan ook over het geheel minder ongunstig dan bij de sigarenfabrikanten, terwijl wat de sigaretten betreft, verschillende buitenlandsche fabrieken hier filialen openen, om op deze wijze aan de vrij zware belasting op buitenlandsche sigaretten te ontkomen. Uit den aard der zaak geven deze vestigingen, waar de sigarettenfabricage nagevoeg geheel machinaal geschiedt, slechts aan een betrekkelijk gering aantal personen (meest vrouwelijke) arbeid.

Nam dus de consumptie van sigaren — ook in verband met de minder gunstige economische toestanden — eerder af dan toe, de import van buitenlandsche sigaren (hoofdzakelijk Duitsche) vermeerderde in sterke mate, nl. van bruto 607.000 Kilo tot 2.179.000 Kilo.

Schat men een oogenblik het gewicht van 10.000 sigaren (incl. overkist etc.) eens gemiddeld op 110 à 120 Kilo, dan komt men op een quantum van circa 180 millioen stuks.

De totale waarde bedroeg f 3.343.000 zoodat de doorsneeprijs zou uitkomen op nog geen f 20.— per duizend, of niet veel meer dan men in Holland, wanneer men strip- en sorteerloon meetelt, alleen aan arbeidsloon te betalen heeft.

Ook de export van sigaren, welke in 1921 in vergelijk met 1920 gedaald was van 1.600.000 Kilo tot 719.000 Kilo, heeft dezen achteruitgang niet kunnen inhalen.

Weliswaar toont het geëxporteerde quantum (825.000 Kilo's) een kleinen vooruitgang, doch deze is alleen te danken aan de uitvoering van een groote order op cigarillos voor Spanje, welke uitsluitend mogelijk was, doordat de Regeering ter verruiming van werkgelegenheid een vrij beduidenden toeslag op de loonen gaf. Naar verluidt zou een verdere dergelijke order sindsdien in Zwitserland geplaatst zijn, waar op dezelfde gronden de Regeering hiervoor een exportpremie toegezegd heeft.

De sinds 1 Juni 1922 geheven banderolle-belasting heeft met de daaraan verbonden onvermijdelijke administratieve bemoeienissen den Hollandschen fabrikanten eveneens veel beslommeringen bezorgd.

F. M. v. E.

OPBOUW OF HERBOUW DER SOCIALE VERZEKERING.

II (Slot).

Het nuttig effect eener verzekeringsorganisatie, haar efficiency, zal men het best kunnen uitdrukken door de verhouding van de den verzekerden ten goede komende bedragen tot de totale heffing. Een maat van de meerdere of mindere duurte der organisatie is derhalve de verhouding van de kosten der

administratie tot die der uitkeeringen. Toch is het uiterst moeilijk aan de hand van dit cijfer een oordeel over een verzekeringsorganisatie uit te spreken of zelfs maar verschillende organisaties in dit opzicht onderling te vergelijken. Dit is reeds daarom zoo bezwaarlijk, omdat talrijke omstandigheden op de bedrijfskosten invloed uitoefenen, welke zich bij verschillende organisaties niet op dezelfde wijze of in dezelfde mate voordoen. Zeer grooten invloed hebben bijvoorbeeld de technische bedrijfsvorm (omslag of premiesysteem), de aard en de grootte van het risico (vele kleinere of weinige ernstige ongevallen), de vorm der schadeloosstelling (renten of schadeloosstelling in eens), de samenstelling der portefeuille (grootte of kleine verzekerde ondernemingen). Van bepalenden invloed is in de sociale verzekering voorts de bezwaring der administratie met niet tot het eigenlijk verzekeringsbedrijf behorende werkzaamheden.

In dit laatste opzicht is bijvoorbeeld onze centrale ongevallenverzekering-instelling in zeer bijzondere mate belast en dit heeft van ouds een gunstige gelegenheid tot onbillijke kritiek opgeleverd. Men herinnert zich misschien de van volstrekste afwezigheid van zaakkennis en principieele onwelwillendheid gelijkelijk getuigende boutades van het orgaan „De Risicobank” tegen de op grond van wettelijk voorschrijf opgestelde ongevallenstatistieken en de domme opmerkingen, die een anoniem lasthebber onder de auspiciën van de bezuinigingscommissie der Maatschappij voor Nijverheid later in het Tijdschrift dier Maatschappij daarover deed plaats. Het treft den lezer dezer bijdragen tot de vorming van algemeene „overtuigingen” zeker niet als iets ongewoons de daartoe geroepen machinerie aan het werk te zien, maar wel treft het als zeer ongewoon wanneer men uit vergaderingsverslagen verneemt, dat de chef der afdeling Arbeidersverzekering ook deze wapenen uit het tuighuis der georganiseerde bestrijders van het overheidsorgaan bezigt in zijn propaganda. Moge hij al in zijn jongste rede voor de vereniging voor Sociale Geneeskunde het bewijs geleverd hebben in deze materie niet tot oordeelen bevoegd te zijn door zijn klaarblijkelijk voor de (afwezige) galerij bestemde vergelijking tusschen de Nederlandsche en de Zweedsche ongevallenstatistieken, niet kan hem onbekend geweest zijn, dat het geheele verwijt over de kostbaarheid van den statistischen dienst behalve onjuist ook verkeerd geadresseerd was.

Nog scherper treedt de bijzondere positie van een openbaar orgaan als de R. V. B. ten opzichte der onkosten aan het licht, als men bedenkt, dat zulke instellingen belangrijke bedragen hebben uit te geven 1o. voor volkomen onoeconomische doeleinden als bijvoorbeeld de administratie van dwergbedrijven, welke veel meer kost dan zij aan premie kan opleveren, 2o. voor maatregelen, welke door beperking van het risico de verzekeringslasten verminderen en daardoor de verhouding tusschen onkosten en nettolasten ongunstiger maken. En ook hier treft het wederom, dat het juist de chef der afdeling Arbeidersverzekering moet zijn, die uit de toeneming dezer laatste kosten van eminente nuttigheid een verwijt smeedt. Men moet te zijner verontschuldiging wel haast aannemen, dat „overtuigingen” als die, welke Mr. Groeneveld leidden, toen hij de toeneming der kosten van den medischen dienst van f 90.000 in 1910 tot f 260.000 in 1920 wraakte, van niet veel betere stof gemaakt zijn dan de geïnduceerde „overtuigingen” der half belangstellende en dus gemakkelijk bewerkte menigte. Overigens zal het na de reeds medegedeelde cijfers, waaruit met eenig vertrouwen de slotsom getrokken kon worden, dat laatstbedoelde onkostenvermeerdering een bezuiniging van rond 4 millioen mag ten gevolge gehad hebben, niet meer noodig zijn hierop verder in te gaan.

Trots de reeds opgesomde en vele meerdere kosten-

rubrieken, welke een openbaar verzekeringsorgaan als de R. V. B. boven de normale bedrijfskosten te dragen heeft, is het als maat van de kostbaarheid der organisatie gekozen cijfer, de onkosten uitgedrukt in percenten der netto-verzekeringslasten voor de R. V. B. in vergelijking met het overeenkomstige cijfer voor andere instellingen eer laag te noemen. Het bedroeg over 1919: 30,9 pCt., over 1920: 29,9 pCt. over 1921: 27,6 pCt. Niet uit het oog verliezende, dat ik de volgende cijfers niet als onmiddellijk vergelijkbaar maar alleen ter globale oriëntering mededeel, moge men daarnaast kennis nemen van de onkosten-percentages van andere, een volledige ongevallenverzekering bedrijvende instellingen.

Tuinbouw Onderlinge 1919 66 pCt. 1920 70,3 pCt.
Centrale Landbouw Onderl. „ 42,3 „ „ 56,1 „
Engelsche Ongev.verz.Mij. 1911/1918 rond 37 pCt.
(met inbegrip der „commissions” rond 60 pCt.).

Van de min of meer vergelijkbare verzekeringsinstellingen, die voldoende gegevens publiceeren om het onkostenpercentage vast te stellen, is het eigenlijk alleen de Zwitsersche Staatsverzekeringsinstelling, welke een duidelijk gunstiger uitkomst, nl. in 1920 het percentage 13,4 aanwijst. Men moet daarbij echter niet uit het oog verliezen, dat deze Zwitsersche Unfallversicherungs-Anstalt eerst sedert korten tijd werkte en dus nog geen in elk opzicht volledig uitgebouwde organisatie zal hebben bezeten. Zoo is constateerbaar, dat 1o. haar medische dienst, 2o. haar verzekeringstechnische en statistische diensten nog onvoldoende waren voor haar latere behoeften. Buitendien wijkt het Zwitsersche bedrijf van het Nederlandsche af 1o. door de veel grootere mate van concentratie der verzekerde industrie (gemiddeld zijn de ondernemingen tweemaal grooter dan hier te lande), 2o. door een zeer hoog risico (de netto-belasting bedroeg 2,63 pCt. van het loon tegen 0,93 pCt. in Nederland) gevolg niet van een grotere ongevalse frequentie maar van een gemiddeld veel ongunstiger verloop der ongevallen, 3o. door in administratief opzicht veel eenvoudiger wettelijke voorschriften, 4o. door haar monopolie. Al deze omstandigheden strekken tot verlaging van het onkostenpercentage.

Het is natuurlijk niet mogelijk binnen het bestek van dit artikel op een meer gedetailleerde waardeering dezer cijfers in te gaan. Daarom moge worden volstaan met vermelding van de slotsom, waartoe zulk een overweging mij geleid heeft: de onkosten der R.V.B. mogen reeds thans laag genoemd worden; door toepassing van voor de hand liggende vereenvoudigingen in de wettelijke regeling zouden ze nog aanmerkelijk verlaagd kunnen worden.

De bedoelde vereenvoudigingen zijn behalve de binnen kort in te voeren beperking van het voorgeschreven onderzoek der ongevallen, 1o. de overgang tot het omslagstelsel, 2o. de kosteloze verzekering der zeer kleine ondernemingen (van den nutteloozen last, welken deze verzekeringen veroorzaken, krijgt men een indruk door te overwegen, dat over het laatste jaar in 15 pCt. van de te nemen premiebeslissingen geen premie verschuldigd bleek, omdat geen loon uitgekeerd was), 3o. de vereenvoudiging der loonlijsten en der loonlijstcontrole.

Wie zich weet te ontworstelen aan de suggestie der overtalrijke berichten en geruchten, waarmede een met haast wetenschappelijke verfijning werkende agitatie de publieke opinie op een dwaalspoor geleid heeft, zal op grond van de hier medegedeelde cijfers en feiten tot de conclusie moeten komen, dat de Nederlandsche ongevallenverzekering mag genoemd worden een groot, nergens elders geëvenaard, succes.

Dat de op krantenberichten en kleine kwaadsprekerij geïnspireerde overtuiging ook van onze invaliditeitsverzekering niet veel goeds wil hooren, behoeft geen bijzondere bevestiging, Onwelwillende critici hadden hier gemakkelijk spel, omdat de ver-

zekering eerst sedert korten tijd en dan nog onder zeer ongunstige omstandigheden werkt. Elk nieuw instituut maakt aanvankelijk een moeilijken tijd door en alleen de ernstige wil van alle betrokken leiders en de steun van het tot oordeelen bevoegde deel van het publiek, kan het over die moeilijkheden heen helpen. De initiale bezwaren zijn aanmerkelijk vergroot door de omstandigheid, dat de Raden van Arbeid, die ook als peripheer orgaan voor de invaliditeitsverzekering zouden optreden, doch hun hoofdtak zouden vinden in de ziekteverzekering, ten slotte alleen voor het eerstgenoemde nevendoel in het leven geroepen zijn. Dientengevolge is de positie der Raden van meet af aan een onnatuurlijke geworden. Hun weinig belangrijke voorloopige taak kon niet bevredigen, daar zij — georganiseerd als orgaan van zelfbestuur — geen adaequate bestuurstak aantroffen. Als financieel orgaan kwamen zij in de absurde noodzaak al hun middelen te ontleenen aan een fonds, waarvoor zij geen verantwoordelijkheid te dragen hadden, terwijl de opzet was, dat zij slechts dat deel van het uit eigen fondsen te bekostigen administratief apparaat, dat aan de uitvoering der Invaliditeitswet zou medewerken, aan het daarvoor ingesteld fonds zouden in rekening brengen. Zonder hierop verder in te gaan begrijpt men dat alleen de uiterste takt en de besliste steun van het centraal gezag het prestige der Raden in den overgangstijd zou hebben kunnen vestigen en bevestigen. Geen betoog behoeft, dat het onbeperkte uitstel der invoering van de ziekteverzekering de bezwaren steeds meer accentueerde.

Als men zich aan één representatief voorbeeld wil overtuigen van het verschil tusschen de bedoeling des wetgevers, toen hij de Raden van Arbeid als zelfstandige, door de verzekerden en werkgevers zelve bestuurde organen in het leven riep en dat wat er buiten de schuld der Raden van worden kon, dan leze men aandachtig de volgende episode, ontleend aan het verslag eener rede van den chef der afdeling Arbeidersverzekering.

„Een Raad van Arbeid wees eens 't verzoek tot het op een dag laten eindigen van den geldigheidsduur van de rentekaarten van het geheele personeel van een werkgever af”, omdat „de administratie van dien Raad zulks niet toeliet”. 't Spreekt vanzelf, dat van hooger hand werd gezegd: „maak dan als een haas, dat Uw administratie 't wel toelaat!”

Ter voorkoming van misverstand zij opgemerkt, dat ik van het gerelateerd conflict niets weet noch zeggen wil, ik wil slechts de aandacht vestigen op de wijze, waarop het uit de wereld geholpen is en op den toon.

De houding, welke men buiten de afdeling Arbeidersverzekering jegens de Raden van Arbeid aanneemt moet natuurlijk den terugslag daarvan spoedig ondervinden. De werkgever of werknemer, die met zijn geschillen niet dadelijk naar de „hogere hand” gaat, zou zijn eigen belang niet begrijpen. Hoe deze stemming gemakkelijk versterkt kan worden, begrijpt men na lezing van een artikel voorkomend in de aflevering Maart 1921 van het „Tijdschrift der Mij. van Nijverheid”, waarin de schrijver, de heer Posthuma, uitdrukkelijk op den voorgrond stelt, dat hij niet behoort tot hen, „die van de Raden niets dan kwaad weten te zeggen”; dat hun entree in de wereld echter niet uitlokte hun arbeid met veel vreugde tegemoet te zien; dat hij door langdurige ervaring weet hoe moeilijk het is 40 geschikte personen voor een zware nieuwe taak te vinden en dat het daarom immers niet anders kon loopen dan het deed. Er staat in het geheele artikel inderdaad geen woord kwaad van de Raden of van den gang van zaken. De schrijver deelt zelfs nadrukkelijk mede, dat hij over dien gang van zaken alleen maar in zeer intiem kring heeft gesproken. Hij toont zelfs door de exclamatie „Wee den wolf, die in een kwaden reuk staat” een zekere mate van medegevoel en

constateert niet eens waarom. Maar als de wolf na de geciteerde bijdrage nog niet in een kwaad *gerucht* gekomen is, moeten de talrijke lezers van het Tijdschrift der Mij. van Nijverheid een slechter geheugen hebben dan de verzekerden bij de „Centrale Landbouw Onderlinge”, die immers „maar al te goed” hebben onthouden, wat hun was ingeblazen.

Wat men den Raden aan zakelijks verwijt, de hoogte der op 5 miljoen gulden 's jaars geschatte administratiekosten, valt onmiddellijk terug op hen, die de invoering van de Ziektewet hebben vertraagd. Want bij een verstandige en voor de hand liggende combinatie der administratie en der premieheffing voor ziekte- en invaliditeitsverzekering en door overbrenging van de geldelijke schadeloosstelling van kleine ongevallen naar de ziekteverzekering (een sedert 1903 bijna *algemeen* als juist erkende en tot dusver alleen door de Centrale Werkgevers Risicobank in haar orgaan ernstig bestreden verbetering) kan het bedrag der op de uitvoering van de Invaliditeitswet drukkende onkosten zeer aanzienlijk verminderd worden. Men moge voorts niet onopgemerkt laten, dat in het kader der onkosten van bijzondere verzekeringsinstellingen het genoemd bedrag (5 miljoen) waarlijk geen ongunstigen indruk maakt). Men vergeet wel eens dat het jaarlijksch inkomen uit premien en staatsbijdragen (vergelijkbaar met het premiebedrag eener bijzondere instelling) 53 miljoen bedraagt en de gemiddelde jaarlijksche onkosten per contract slechts iets meer dan f 2,50. Van een groote Nederlandsche verzekeringsmaatschappij, welke op 31 December 1921 rond 57000 verzekeringscontracten loopende had, bedroegen de doorlopende administratiekosten (dus buiten de afsluitkosten) gemiddeld per contract rond f 6.50.

De invaliditeitsverzekering wordt gaarne genoemd ingewikkeld en omslachtig en men doelt dan op de premieheffing door zegels van verschillende waarde voor verschillende loonklassen en op de wijze, waarop de eventueel uit te keeren eigen- en weduwenpensioenen berekend worden. Beide onderwerpen leenen zich tot pakkende persiflages, die in een vergadering nog al eens „dadaïstische” successen schijnen te bezorgen aan wie daarop belust zijn. In waarheid is het premiezegelsysteem overal en op verschillend gebied ingeburgerd. De geringe last, welke het op den premiebetaler legt, kan geheel op de administratie overgebracht worden (en werd dit inderdaad in verschillende Duitsche Anstalten); zelfs zou voor dit doel gebruik kunnen worden gemaakt van één enkele vereenvoudigde loonlijst, die voor de drie takken van sociale verzekering dienen kan. Het schijnt niet algemeen bekend, dat het premiezegelsysteem groote voordeelen heeft. Het is zelfs de bijna noodzakelijke vooronderstelling voor een billijk stelsel; zonder individuele boeking der bijdragen is het namelijk onmogelijk de verkregen rechten van personen, wier verzekering om een of andere reden eindigt, te handhaven. Waar individuele boeking ontbreekt, is men genoodzaakt een streep te halen door de rekeningen van het meerendeel der vrouwelijke verzekerden d. w. z. van honderdduizenden personen, die vroeger of later door het sluiten van een huwelijk buiten de verzekering komen te vallen, maar ook door de besparingen van de duizenden, die vroeger of later een zelfstandige positie in handel of industrie gaan innemen en van de misschien nog talrijker groep, wier loon ten slotte de grens van den verzekeringsplicht bereikt.

Het kan in redelijkheid niet worden ontkend, dat de handhaving der rechten van vroegere verzekerden een van de meest aantrekkelijke kanten onzer invaliditeitswet is en al is op dit oogenblik de vorm, waarin deze rechten bewaard blijven, niet de meest gewenschte, dit is een fout, die zonder moeite snel kan worden gecorrigeerd, vooral nu we voor dit doel

over het instituut der vrijwillige verzekering kunnen beschikken.

Ook het loonklassenstelsel heeft groote praktische voordeelen. Men verliest te dikwijls uit het oog, dat de tegenwoordige wet slechts aan waarde heeft ingeboet, omdat nog altijd de premien en renten zijn gebaseerd op het loonpeil van vóór den oorlog. Over alle loonen van meer dan 900 gulden 's jaars wordt een zelfde premie betaald, beneden die grens is een grootendeels overbodige differentiatie gehandhaafd en de door het parlement reeds uitgesproken wenschelijkheid om aan dezen wantoestand een eind te maken, blijft klaarblijkelijk alleen maar zonder gevolg, omdat de financieele positie dit voorloopig nog belet. Zoodra de economische omstandigheden zich ten goede keeren, kan — juist dank zij het loonklassenstelsel — geleidelijk verbetering worden gebracht in de pensioenen, zonder dat daardoor het budget plotseling al te zeer bezwaard wordt, zooals bij het systeem der eenheidsrente het geval zou zijn. Een systeem dat in zich de mogelijkheid bergt door geleidelijke ontwikkeling steeds meer bevredigend te worden, staat hooger, is practisch beter dan een stelsel, dat geen partieele en geleidelijke verbetering toelaat, en dat om deze reden star en dor zal blijken.

Het aanvankelijk succes van de plannen der afdeling Arbeidersverzekering kan hem, die zich goed rekenschap geeft van het feit dat ze al het goede in het bestaande afbreken, en het slechte onbevredigende (bijvoorbeeld de schrielheid der Invaliditeitswet) bestendigen en voor goed bevestigen, slechts verklaarbaar voorkomen als gevolg van de jarenlange ondermijning der publieke belangstelling en waardeering, waardoor ten slotte zelfs de afdeling Arbeidersverzekering het spoor bijster geworden is. Zelfs indien alle kritiek, die de memorie der genoemde afdeling bevat, juist was (ze is echter veelal verre van juist) zou dat nog niet tengevolge moeten hebben, dat men begint met het vele waardevolle in het bestaande, de vrucht van 20 jaren arbeid en ervaring, te vernietigen. Want al die kritiek is ten slotte uitsluitend betrekkelijk onbelangrijke detail-kritiek op de wetten en als men ten departement de fouten in de wetten inderdaad goed ziet (mijns inziens werden de werkelijk ingrijpende fouten niet opgemerkt), moet het ook mogelijk zijn ze weg te nemen zonder aan het wezenlijke der bestaande regelingen te raken.

De gedachtengang van de nota bezuiniging, dus vereenvoudiging; dus uniformering, dus afbraak en versimpelde herbouw, is een reeks van denkfouten. Ze behoorde te luiden: verbetering, dus uitbouw en bezuiniging, dus ontwikkeling, vereenvoudiging en coördinatie.

In een dergelijken gedachtengang zal men ook de tweede hoofdfout der nota vermijden, daarin bestaande, dat men bepaalde eischen van organisatie en administratie (bedrijfsverenigingen, eenheidspremiepercentage en eenheidsrente) als postulaat vooropstelt om daarna de materie in dezen willekeurigen en onnatuurlijken vorm te persen, terwijl de rede juist eischt, dat men organisatie en administratie zal aanpassen aan den aard der materie. Rekening houdend met de vele lessen der ervaring, die in de plannen der afdeling Arbeidersverzekering óf veronachtzaamd óf onjuist toegepast zijn, zal men beginnen met als grondslag voor het geheele gebouw te kiezen een ziekgeldverzekering en een ziekenverzorging, die in onderling verband georganiseerd, in geen deele centraal beheerd maar integendeel lokaal gedecentraliseerd zullen worden. Ter wille van de tallooze daaraan verbonden voordeelen en met het oog op de langs anderen weg niet te verwezenlijken opnemings der losse arbeiders, zal men tusschen deze ziekteverzekeringsorganen binnen elk van de niet te groote maar ook niet te kleine verzekeringsgebieden een strikte en wettelijk

geregelde arbeidsgemeenschap, een herverzekeringsverband en een gemeenschappelijk administratief instrument tot stand brengen, indien althans ons particularisme onverhoopt blijft beletten, dat in elk gebied één enkel algemeen orgaan tot stand komt. Men zal aan de ziekgeldverzekering ook de geldelijke schadeloosstelling der ongevallen gedurende het eerste halfjaar opdragen en haar gemeenschappelijk plaatselijk orgaan aanwijzen als lokaal agent van één centraal lijfrente-instituut, dat zoowel de ongevallenrente-verzekering als de invaliditeits-weduwen- en ouderdomsverzekering beheert. Op soortgelijke wijze zal men de lokale organen voor ziekenbehandeling in plaatselijke verbanden coördineeren, indien dan de verwezenlijking van het meest redelijke en economische denkbeeld, ze tot één orgaan samen te trekken, weer op ons particularisme afstuit en men zal voorts ook deze verbanden subordineeren aan één centralen dienst. Aan het vele goede in het bestaande zal men niet raken en aan den vorm der verzekeringen niets wezenlijks veranderen. Deze zijn zeer in het kort samengevat de eischen, die uit den aard der materie en uit de behoefte des tijds voortvloeien en ik acht ze betere richtsnoeren dan vooropgestelde persoonlijke wenschen of „overtuigingen”.

De beste verzekeringsregeling en de beste organisatie zullen echter falen, als aan de verzekeringsorganen, zoo locale als centrale, onthouden wordt wat ze alleen levenskrachtig en vooral weerbaar kan maken, vrijheid van beweging, vrije zelfbepaling, vrije en volle verantwoordelijkheid, alles binnen de grenzen van een alleen de hoofdzaken regelende wet. En deze voorwaarde is slechts te verwezenlijken door de autoriteit der verzekeringsorganen uitsluitend af te leiden van en te doen berusten op de betrokken groepen, de verzekerden, de premiebetalers en de artsen, door ze m. a. w. te maken tot één gesloten samenstel van organen van zelfbestuur, waarover aan de organen van den politieken staat slechts beperkte en welomschreven contróle en zeggenschap wordt toegekend. Ter nadere toelichting dezer denkbeelden moge verwezen worden naar hetgeen ik over „Sociale Ziekenzorg” en „Maatschappelijk beheer van de Sociale Verzekering” geschreven heb in de jaargangen 1919 en 1922 van het tijdschrift „Sociale Voorzorg”.

K. LINDNER.

WAT IS NOG RICHTSNOER IN ONZE SOCIALE VERZEKERING?

I.

Het hek is van den dam; zóó is de indruk, dien de pas aan het Ministerie van Arbeid ontworpen wijzigingen van de sociale verzekering maken. Daar zij vóór alles radicaal zijn mogen thans voor een oogenblik ook wijzigingen in andere richting dan de voorgestelde de ernstige aandacht opeischen. Daarom ga ik aan een drietal desiderata eenige opmerkingen wijden; zonder de pretentie te hebben, nieuwe gezichtspunten te openen, wil ik slechts herinneren aan oude waarheden.

Vóór alles treft het mij, dat in een zóó radicaal plan nog geen recht geschiedt aan den ouden eisch van een premievrij ouderdomspensioen voor allen, die daaraan behoefte hebben. Dat verlangen wordt weder genegeerd, ofschoon nu de gelegenheid daar is, om de oude fout te herstellen.

Een fout toch beging wijlen Talma, toen hij zijn particuliere opvatting, hoe respectabel ook, dat geen ouderdomspensioen waard is, wie er niet stelselmatig offers voor brengt, voortrok boven den toen reeds zoo duidelijk gemanifesteerden wensch van het barmhartig-denkend deel van het Nederlandsche volk.

Het schijnt wel, hoe ongelooflijk ook, dat Minister Aalberse uit het oog verliest, dat door de vrijstelling van premiebetaling, die hij in 1918/19 in de invaliditeitsverzekering bracht, het ouderdomspensioen krachtens de Talma-wet wat dat betreft niet van het

premievrij z. g. staatspensioen meer verschilt. Wat in de oogen van dezen zijnen voorganger een eisch was van moreelen aard, is door hem overboord geworpen. Wat belemmert nu nog de invoering van het staatspensioen?

Bij al hun theoretiseeren over de sociale verzekering verliezen velen helaas het groote verschil uit het oog tusschen ouderdom eenerzijds en de andere evenementen anderzijds. Het is dit, dat die andere evenementen rampen zijn, wier gevolgen moeten worden gelenigd. De oude dag echter is een heuglijk gebeuren.

Daarom is de samenkoppeling van zorg voor invaliden met die voor ouden van dagen verkeerd; ten onrechte worden dan beide categorieën als lastposten beschouwd. Ten onrechte wordt dan vergeten in het licht te stellen, dat de verzekering tegen invaliditeit gepaard mag gaan met maatregelen om de uitgaven te voorkomen, door een stelselmatige prophylaxe, dat echter een goede ouderdomszorg onvermijdelijk een stijgen der uitgaven voor de betrokken categorie meebrengt, omdat zulk een zorg geleidelijk den levensduur verlengt. Dit laatste moet geen teleurstelling zijn, geen tegenvaller; het moet fiks in 't oog gehouden worden. Ik wil niet beweren, dat een volk voor zijn ouden van dagen offers brengen moet boven alle andere; maar voor de ouden van dagen moet gezorgd zijn in een onbekrompen mate, zoodat geen tegenstelling te ontdekken valt tusschen gebrek lijden en overdaad in andere kringen.

In het Boek der Spreuken van het Oude Testament vindt men zulke voortreffelijke, zulke schoone dingen gezegd over wat voor elk volk zijn ouden van dagen beteekenen. Gegeven de onzekerheid van bestaan, die de moderne industrieele maatschappij eigen is, waardoor de hulp der eigen kinderen de meest natuurlijke steun, dikwijls geheel ontbreekt, past in den gedachtengang der Spreuken een staatspensioen, maar past daar niet de opvatting, dat een mensch in zijn jeugd zijn ouden dag al behoort te vreezen en zichzelf moet zien als een lastpost voor zijn medemensch. Voor mij ligt in de opvatting van de Spreuken een diepere wijsheid dan in het dogma van sommige theoretici der sociale verzekering: „zonder premiebetaling door den betrokkene is het pensioen van den bejaarden man of vrouw een aalmoes en kleeft daaraan het gevaar, dat aan elke bedeeeling van armen verbonden is.” De Bond voor Staatspensionneering heeft beter dan wijlen Minister Talma en zijn aanhang het rechtsbewustzijn van het volk vertolkt.

Het is nog niet te laat, de ouderdomszorg geheel los te maken van de invaliditeitsverzekering. Daarvoor pleit ook de verlichting, die de zelfstandige ouderdomszorg voor de andere takken der sociale verzekering, met name ziektegeldverzekering, meebrengt; omdat op den leeftijd dat zij in werking treedt, die andere takken hun praestaties kunnen staken.

Doch nog veel belangrijker is het dat aldus aan een dwazen toestand een eind zal komen. Thans toch worden jaarlijks vele millioenen op de staatsbegroting gebracht, om, krachtens de Invaliditeitsverzekering, bij te passen wat aan de premiën ontbreekt dergenen, die reeds niet geheel jong meer waren, toen deze verzekering ingevoerd werd. Jaarlijks worden aldus is het niet zeventien millioen in een speciaal fonds gestort; en inmiddels wordt er door ouden van dagen gebrek geleden.

Ik weet het wel, van het standpunt van een theoretisch aangelegden economet is vóór die fondsvorming iets te zeggen. Het tegenwoordig geslacht wordt op die wijze gedwongen, zoo heet het, binnen een beperkt aantal jaren het verzuim in te halen, dat vroeger gepleegd is tegenover hen, die binnen een invaliditeitsverz. gevallen zouden zijn, indien deze slechts eerder ingevoerd was. Die uitgaven worden

aan het tegenwoordig geslacht opgelegd, verplichtend. De aldus bewerkte fondsvorming is dan een verplicht sparen, gaat dan noodwendig gepaard met een zuiniger omgaan met het volksinkomen, door deze stortingen den rang te geven van de zorg voor eigen eerste levensbehoefden.

Theoretisch alles heel mooi. Maar hoe is feitelijk de zaak, wanneer de Staat de tering niet naar de nering zet, zooals helaas in Nederland reeds een reeks van jaren het geval is? Dan stort immers het systeem als een kaartenhuis ineen.

De X millioenen gulden worden nu jaarlijks toegevoegd aan het tekort van zooveel millioenen, veroorzaakt door het verwaarloozen van het beginsel, dat de uitgaven van den Staat voor verteringsdoeleinden binnen de grenzen moeten blijven van zijn inkomsten uit de door het volk, door zijn volksvertegenwoordiging, toelaatbaar geachte belastingen. Er is en er wordt immers aan dezen eisch op geen stukken na voldaan. Waarom dan een vertoon gemaakt van wijze voorzorg, waar feitelijk vrij lichtzinnig er op los geleefd wordt.

De Staat stort jaarlijks die millioenen in het Invaliditeitsfonds; het bestuur van dit fonds belegt die millioenen tegen een rentevoet van 3 procent ongeveer; maar tevens leent de Staat van binnenland en buitenland tegen een rente van 6 pCt. wat hij noodig heeft, om de stortingen te kunnen verrichten. IJdel zelfbedrog!

Zonder eenig practisch voordeel laadt dan de Nederlandsche Staat de zorgen en de verantwoordelijkheid op zich voor de beleggingen van deze aanzienlijke bedragen, voor zoover namelijk deze bedragen verband houden met de verplichtingen — niet tegenover invaliden — maar tegenover de ouden van dagen. Er worde hier nog eens herinnerd aan het feit, dat in Groot-Brittannië destijds, toen aan den volkseisch van zorg voor de ouden van dagen geen ontkomen meer was voor de regeering en de bezittende klassen, voor de keuze van een premievrij staatspensioen den doorslag gegeven heeft de overweging, dat men de verantwoordelijkheid niet aandurfde voor het andere stelsel, waarbij door geaccumuleerde premien de pensioenen worden opgewogen, omdat de Staat die enorme bedragen niet beleggen kan.

Moge het ook in Nederland nog ingezien worden; dat in alle opzichten een premievrij staatspensioen voor wie daaraan behoefte heeft, dat niet te vroeg mag ingaan, maar niet door een onmogelijk laag bedrag een bespotting worden mag, dat zulk een instelling eisch des tijds is en dat het nu het oogenblik is, nu geen dogmatische slagboomen meer bestaan, het Nederlandsche Volk alsnog daarmee gelukkig te maken.

W. E. S.

(Slot volgt).

DE RUSSISCHE COOPERATIEBEWEGING EN DE ECONOMISCHE WEDEROPBOUW VAN RUSLAND.

I.

I. De noodzakelijkheid van de bestudeering der Russische Coöperatiebeweging.

In het begin van 1921 verklaarden de bolsjewistische leiders met Lenin aan de spits, dat het militaristische communisme geheel had afgedaan en kondigden zij den overgang tot het kapitalisme aan. In het programma van den zgn. „nieuwe koers” werden de coöperaties zeer op den voorgrond gesteld, doordat de Sowjet-Regeering hen opriep, om bij den economischen opbouw van het ontredde land actief mede te werken. Sedertdien zijn talrijke decreten op het gebied der coöperatie verschenen.

Tegelijkertijd kon men vaststellen, dat de belangstelling van de West-Europeesche coöperaties in de Russische opnieuw ontwaakt was. Zooals men weet, begaf zich een delegatie naar Rusland, om ter plaats de verhoudingen te leeren kennen. Op de interna-

tionale vergadering van coöperatieve vereenigingen, gehouden van 22—25 Augustus van dit jaar, zoowel als op het 54ste congres van het Engelsche coöperatie-verbond in Brighton (3—7 Juni 1922) was de Centrosojus vertegenwoordigd met dezelfde rechten als de overige leden. Hierdoor heeft men het bolsjewistisch bestuur van het grootste Russische coöperatie-verbond erkend.

Onder deze omstandigheden is het van het grootste belang zich een helder beeld van den toestand der Russische coöperaties te vormen.

Een systematische voorlichting over de wetgeving, practijk, zoowel als over de vooruitzichten van de Russische organisaties is daarom te meer noodzakelijk, omdat deze organisaties zich steeds weer tot de West-Europeesche coöperaties wenden om moreele en materiele ondersteuning.

De Russische coöperaties na de Maart-revolutie 1917.

Om zich een duidelijk beeld te kunnen vormen van den toestand van het Russische coöperatiewezen gedurende de laatste 4 jaren onder de heerschappij van het bolsjewisme, moet men allereerst eenige gegevens hebben over den stand dezer beweging vóór de bolsjewistische omwenteling (November 1917).

Ten gevolge van verscheidene sociale en economische oorzaken ontwikkelde de coöperatiebeweging zich in Rusland veel later dan in West-Europa. In de laatste tientallen jaren voor den wereldoorlog maakte zij echter snelle vorderingen. In 1900 waren in Rusland slechts 1000 coöperatieve vereenigingen, in 1914 reeds 31.050, in 1918 55.000. Rekent men gemiddeld 600 leden per vereeniging, dan bedroeg het aantal leden 15 millioen en te zamen met de familieleden (per lid van iedere vereeniging 5 personen) 75 millioen. Naar den aard hunner werkzaamheden verdeelde men de coöperaties in drie verschillende groepen en wel: verbruiksvereenigingen, coöperaties voor den landbouw en credietvereenigingen. De verbruiksvereenigingen speelden de voornaamste rol. Op 1 Januari 1914 waren in het vroegere Tsarenrijk 10.000 van deze vereenigingen, waarvan 80 pCt. op het platteland en 20 pCt. in de steden. Tot 1918 nam dit getal toe tot ruim 25.000 met 8—9 millioen huishoudingen als lid. Deze omvangrijke toeneming was in hooge mate het gevolg van den oorlog en van de Maart-revolutie. In 1917 bedroeg de omzet van alle verbruiksvereenigingen te zamen 5 millioen. Het aantal coöperaties voor den landbouw nam van 7.900 op 1 Januari 1914 toe tot 11.400 op 1 Januari 1918. Hieronder waren ongeveer 3.000 coöperatieve zuivelfabrieken, het meereendeel der overige bezorgde den in- en verkoop van alle goederen, die in het boerenbedrijf een rol spelen. Credietvereenigingen vond men zoewel op het platteland als in de stad; hun aantal nam van 12.985 in 1914 toe tot 16.500 in 1918. De cijfers geven voor dat jaar een getal van 10.478.000 leden.

De Russische coöperaties waren in groote groepen vereenigd. Uit de statistiek blijkt, dat in 1917 300 van dergelijke groote vereenigingen met 12.000 leden-coöperaties bestonden met een gezamenlijken omzet van 150 millioen Roebel. Op 1 Maart 1918 bedroeg het aantal vereenigingen 514, waarvan 285 of 57 pCt. behoorden tot den Centrosojus (het vroegere Moskousche verbond van verbruiksvereenigingen).

De Russische coöperatiebeweging had haar eigen financieele centrum, nl. de Moskousche Volksbank. In Mei 1912 opgericht met een kapitaal van 1 millioen Roebel, vergrootte deze bank in het midden van 1914 haar kapitaal tot 2 millioen Roebel.

De balans werd

op 1 Juni 1914 afgesloten met	7.351.000	Roebel
„ 1 Januari 1916	27.683.244	„
„ 1 Januari 1917	83.000.000	„

De omzet van deze bank bedroeg:

op 1 Januari 1915	243.234.644	Roebel
„ 1 Januari 1916	1.188.463.936	„

In de laatste jaren voor den oorlog begon ook het aantal coöperatieve fabrieken zich belangrijk uit te breiden. In verschillende deelen van het land breidden tabak-, leder- en zeepfabrieken zich uit, evenals korenmolens, zagerijen, drukkerijen enz. In 1919 telde Rusland nog ongeveer 1.000 coöperatieve fabrieken.

Ten slotte gaf ook de Russische coöperatiebeweging aanleiding tot een uitgebreiden voorlichtings- en ontwikkelingsdienst.

Deze Russische coöperatiebeweging ontstond niet gisteren of heden, doch zij is het resultaat van een langdurige ontwikkeling. Onder het Tsarisme moest zij hard om het bestaan kampen, want de bureaucratie van het oude régime was niet alleen tegen politieke, maar ook tegen economische werkzaamheid van het volk. De coöperaties beschouwde zij als een gevaarlijke beweging. Het absolutisme werd evenwel gedwongen toe te geven. De Maart-revolutie 1917 bevrijdde de Russische coöperaties definitief van de oude beperkingen. Hiermede trad een nieuw tijdperk in de geschiedenis der Russische coöperatiebeweging in.

II. De Sowjetiseering der vrije coöperaties.

Het sowjetiseeren der coöperaties nam reeds spoedig na de bolsjewistische omwenteling een aanvang. In Februari 1918 werd door het commissariaat voor de voeding een schema ontworpen voor consumentencommunen. Volgens dit plan zouden deze de gezamenlijke bevolking van Rusland in zich opnemen en als enig orgaan voor de verdeling der producten en den goederenruil dienst doen. De belangrijkste grondslag van het coöperatiewezen, nl. de vrije organisatie, moest dus worden opgeheven en worden vervangen door dwang. Dit bureaucratische ontwerp stuitte op den vereenden tegenstand der vrije coöperaties. De Sowjet-Regeering zag zich dan ook genoodzaakt op een compromis in te gaan. Het decreet van 12 April 1918 over de verbruiksvereenigingen stond in iedere gemeente slechts de oprichting toe van niet meer dan twee coöperatieve vereenigingen en wel van een arbeiderscoöperatie en van een algemeen burgerlijke coöperatie. Bepaalde groepen der bevolking werden van het bestuur uitgesloten en bovendien werden de coöperaties onder contrôle gesteld van bijzondere regeeringslichamen, nl. van de „Coöperatie-afdeelingen” van den Economischen Raad.

Het decreet van 12 April werd door de communisten benut om de verbruiksvereenigingen definitief te sowjetiseeren. In vele steden richtten zij centrale arbeiderscoöperaties op. Dit waren meestal fictieve organisaties, welke door de vakvereenigingen, de bedrijfsraden of eenvoudig door communistische organisaties in het leven werden geroepen. Daar echter in iedere gemeente slechts één arbeiderscoöperatie mocht bestaan, werden alle onafhankelijke arbeiderscoöperaties gedwongen zich met de communistische centrale vereeniging te versmelten.

Door de decreten van 8 April 1918 en 5 Augustus 1919 werden de landbouwcoöperaties verplicht levensmiddelen tegen steedsche producten te ruilen. Daar de steden evenwel niets konden leveren, weigerden de dorpen hun producten aan de stadsbevolking af te geven. De Sowjet-Regeering wilde deze onvermijdelijke economische consequentie niet erkennen. Zij noemde de houding der landbouwcoöperaties „sabotage”, ontsloeg de leiders dezer coöperaties uit hun ambt en verving hen door Sowjetbeambten.

Eind 1918 werd in Moskou een congres van de arbeiderscoöperaties gehouden. Hoewel op dit congres in werkelijkheid de aanhangers van de vrije coöperatie in de meerderheid waren, is het den communisten door verschillende machinaties gelukt, de oppositie uit te schakelen en een meerderheid van stemmen te verkrijgen. Met behulp van deze meerderheid namen de Bolsjewisten een besluit aan, volgens hetwelk in het Bestuur van den Centrosojus (welke door de Regeering als een algemeen burgerlijk coöperatielichaam werd beschouwd) de vertegenwoordiging van den

Raad der arbeiderscoöperaties voor het grootste deel zou moeten bestaan uit communisten. Het Januari-congres 1919 van afgevaardigden van den Centrosojus weigerde beslist om op een dergelijke anti-democratische wijze het bestuur te vervormen. Na deze mislukking sowjetiseerde de Regeering den Centrosojus op grond van de nieuwe wetgeving betreffende de consumentencommunen.

Het decreet van 20 Maart 1919 verplichtte alle burgers lid van de consumentencommunen te worden; de contributie werd opgeheven. De consumentencommunen zouden uitsluitend door den staat worden gefinancierd. In iedere gemeente zou slechts één dergelijke vereeniging worden opgericht met een of meerdere filialen. Het bestuur — dagelijksch bestuur en raad van toezicht — wordt slechts door die leden der vereeniging gekozen, die volgens de Sowjet-Regeering het kiesrecht mogen uitoefenen. De Regeering verkreeg het recht haar vertegenwoordigers in het bestuur der commissie met dezelfde rechten als de leden te doen plaats nemen.

Na de uitvaardiging van het decreet van 20 Maart 1919 liet de Sowjet-Regeering tien harer vertegenwoordigers in het bestuur van den Centrosojus zitting nemen. Op deze wijze verkreeg zij de meerderheid in het bestuur. Van toen af voltrok de sowjetiseering van den Centrosojus, evenals van alle andere onafhankelijke Russische coöperaties, zich in een snel tempo.

Eind Januari 1920 werd een decreet uitgevaardigd, dat de opheffing inhield van alle centra der landbouwcoöperaties, van den raad van het congres der coöperatieve vereenigingen, d.w.z. van het centrum van de geheele Russische coöperatiebeweging en van de credietvereenigingen. Als reden van dezen maatregel gaf het decreet aan, dat eenerzijds alle vrije coöperaties broedplaatsen van de contrarevolutie waren en dat zij anderzijds woekerelementen in zich sloten.

Op 28 Januari 1920 werd door de Regeering van Lenin de Alrussische coöperatieve drukkerij en uitgeverij geliquideerd. Hiermede werd aan den ontwikkelenden en voorlichtenden arbeid der coöperaties een einde gemaakt. Teneinde een denkbeeld te geven van de draagkracht van dezen maatregel voor het Russische volk, volgen hier eenige gegevens over den voorlichtingsarbeid van de onafhankelijke Russische coöperaties. In 1918 verschenen in Rusland ongeveer 100 kranten en tijdschriften door coöperaties uitgegeven. Er bestonden goed georganiseerde uitgeverijen en boekwinkels. Boeken, brochures en vlugschriften zowel over het coöperatiewezen als over economische vraagstukken werden in millioenen exemplaren verspreid. Op een groot aantal scholen werden beambten voor de coöperatieve vereenigingen opgeleid. In verschillende deelen van het land werden voordrachten, cursussen, enz. gehouden. Meer dan 1.000 instructeurs en deskundigen bereisden het land om voorlichting te geven op coöperatief gebied. En dit alles werd door de communistische regeering voor een contrarevolutie verklaard.

Op 9 Maart 1920 werd het Alrussische coöperatieve verzekeringsverbond opgeheven; op 21 April hief de Regeering de Moskousche districtsvereeniging op en op 30 April 1920 werden alle coöperatieve vereenigingen in Rusland geliquideerd. Het eigendom van deze organisaties werd deels toegewezen aan den gesowjetiseerden Centrosojus en deels aan het Volkscommissariaat voor den landbouw.

De leider der gesowjetiseerde coöperaties, de Sowjetbeambte Leshajeff, uitte zich op een congres der coöperaties over de door de Russische Regeering gevolgde coöperatiepolitiek in de bovengeschilderde periode in de volgende woorden: „Met voldoening kunnen wij constateeren, dat na een driejarigen strijd de oude (vrije) coöperaties geheel vernietigd zijn.”

„Geheel vernietigd” — dit is helaas waarheid, met

betrekking tot de coöperaties, welke zulk een omvangrijke economische en ontwikkelende rol in Rusland speelden.

III. De nieuwe koers in de coöperatiebeweging.

De sowjetiseering der vrije coöperaties is te beschouwen als een gevolg van de schipbreuk van de economische politiek van Sowjet Rusland. Nadat de anarchistische nationaliseering van industrie, handel en bankwezen, enz., de grondslagen van het economisch leven had vernietigd, nam de Regeering haar toevlucht tot de coöperaties. Met behulp van de organisatie en de middelen der coöperaties wilde de Regeering haar economische plannen doorvoeren, want toentertijd waren de coöperaties de eenige goed georganiseerde vereenigingen, welke bovendien konden bogen op het vertrouwen van het volk, vooral van den boerenstand. Door de nationaliseering der coöperaties kon men evenwel nog geen rationeel economisch programma verwezenlijken. Integendeel, de Sowjet-coöperaties werden als alle andere inrichtingen van den Staat door bureaucratie lamgeslagen.

Eerst na een driejarige practijk evenwel, toen de nieuwe coöperaties geheel instortten, kon de Regeering ertoe besluiten, hare coöperatiepolitiek eenigszins te veranderen. Dit besluit hangt nauw te zamen met den nieuwen koers in de Russische economische politiek, die in begin 1921 werd ingeslagen. (De opheffing van het Staatsmonopolie voor landbouwproducten, de vervanging van het contingentsysteem door een belasting in natura, het toestaan van den vrijen handel, de verpachting van staatsbedrijven, enz.)

Het begin der nieuwe coöperatiepolitiek dateert van het decreet van 7 April 1921. De verbruiksvereenigingen kregen weer het recht om vrij goederen te ruilen, alle verbruiksartikelen te produceeren en in te koopen, industriele bedrijven aan te koopen voor het verwerken der producten en voorts om van de leden contributies en voorschotten te innen. Bovendien herkreeg ook de bevolking het recht om zich in kleine plaatselijke vereenigingen of wel volgens de beroepen aaneen te sluiten.

Door de decreten van 19 Juli, 17 Mei, 7 Juli en 16 Augustus 1921 werd weer gelegenheid gegeven tot het vormen van coöperaties voor den landbouw en voor huisindustrie. Een belangrijk punt van deze nieuwe wetten verdient vermelding: terwijl eerst het bestuur der coöperaties formeelrechtelijk, doch nooit wezenlijk in handen der Sowjetbeamten was, herstelde het decreet van 17 Mei het oude recht, volgens hetwelk de coöperaties gerechtigd waren vrij hun eigen besturen te kiezen. De districtsvertegenwoordiging, evenals die van de overheid en de vakvereenigingen werden in de coöperaties opgeheven.

Volgens het verdrag van 26 Mei 1921 tusschen het Volkscommissariaat voor de voeding en den Centrosojus, bekrachtigd voor den Raad van Volkscommissarissen, werd den Centrosojus het recht gegeven te voorzien in alle behoeften van den Staat aan landbouwmachines en -werktuigen en aan grondstoffen. Een besluit van de Sowjet-Regeering van 26 October 1921 legde vast dat de Centrosojus voor alle leveringen aan den Staat de voorkeur zou hebben. Gezien de verstrekkende beteekenis van deze wet, laat ik hier den juiststen inhoud volgen: „Bij het sluiten van goederenruil of andere leveringstransacties zijn de Staatsorganen, waaronder tevens te verstaan Staatsondernemingen en Staatstrusts, verplicht deze overeenkomsten allereerst met den Centrosojus te sluiten, die de voorkeur geniet boven andere leveranciers, met dien verstande, dat:

a. de voorstellen tot levering door de Staatsorganen in de eerste plaats worden gericht tot den Centrosojus, of indien de levering slechts één district omvat, tot de districtsafdeeling van den Centrosojus;

b. mocht de betreffende afdeeling van den Cen-

trosojus weigeren de overeenkomst te sluiten op de door de staatsorganen gestelde voorwaarden, de overheid zich alsdan mag wenden tot andere leveranciers, vooropgesteld evenwel dat het aanbod van deze andere leveranciers voordeliger is dan dat van den Centrosojus.

Door het decreet van 10 December 1921, volgens hetwelk de genationaliseerde ondernemingen onder bepaalde voorwaarden weer ter beschikking van de vroegere bezitters kunnen worden gesteld, wordt voor de coöperaties de mogelijkheid geopend, weder het grootste deel hunner vroegere bezittingen te verwerven.

Het decreet van 25 Januari 1922 opent weer de bestaansmogelijkheid van credietvereenigingen en spaarbanken, welke zich dan ook in verbonden mogen vereenigen.

Ten slotte heeft een wet van 26 Juli 1921 ten doel de financieele positie der coöperaties te verbeteren, doordat hun eenerzijds wordt toegestaan zich zelfstandig middelen te verschaffen en zij anderzijds ook aanspraak kunnen maken op staatsondersteuning in den vorm van credietverleening.

De hier in het kort weergegeven wetgeving beteekent een grooten stap voorwaarts voor de Russische coöperatiebeweging. Na een jarenlange vervolgingspolitiek is thans door de nieuwe wetten weder de mogelijkheid geschapen voor vernieuwde ontwikkeling van het coöperatiewezen. Helaas moet hierbij worden aangeteekend dat het recht van vrije organisatie voor de coöperaties nog steeds niet geheel en al hersteld is. Inderdaad zijn de coöperaties nog steeds in hooge mate een werktuig van de Sowjetpolitiek. Dit verandert evenwel niets aan het feit dat de coöperatiebeweging in 1921 een zekere vrijheid van beweging herkregeen heeft.

PAUL OLBERG.

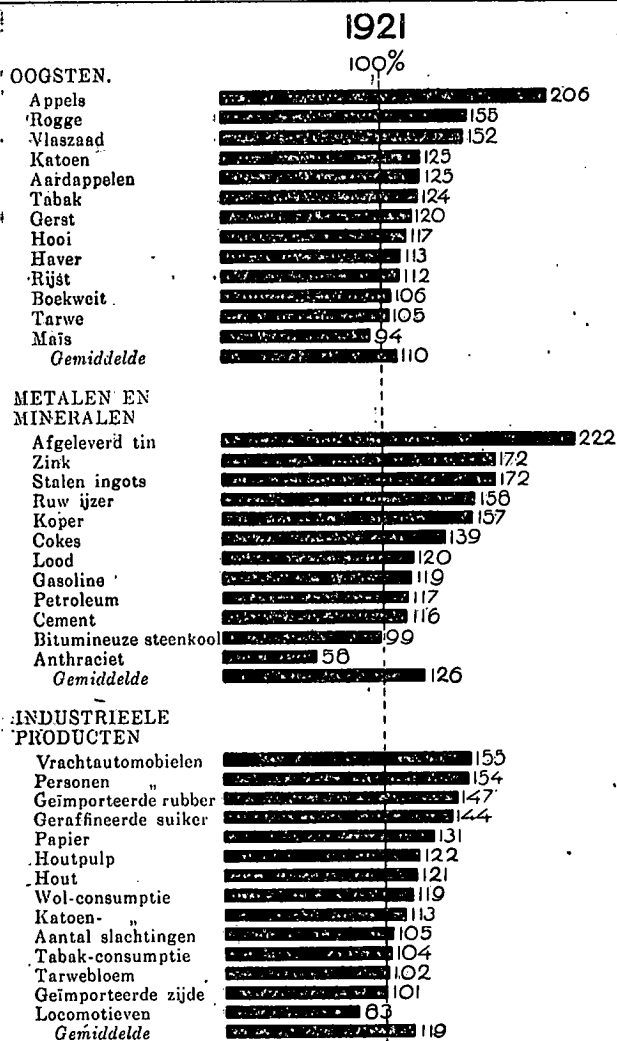
(Slot volgt).

AANTEEKENING.

Productie en handel der Vereenigde Staten in 1922. — De thans beschikbare gegevens, schrijft de Federal Reserve Agent te New York in zijn maandbericht, maken het mogelijk nauwkeurig den omvang van de productie en den handel in verschillende branches in 1922 te vergelijken met dien in vorige jaren. In onderstaand diagram wordt een procentueele vergelijking getrokken tusschen de cijfers voor dit jaar en die voor 1921 met betrekking tot negen en dertig verschillende goederen of industriën, in enkele groote groepen verdeeld.

De meeste der belangrijke oogsten vertoonen een omvang, aanzienlijk dien van 1921 overtreffend. De voornaamste uitzondering hierop maakt de maïs-oogst, welke een daling vertoont, vooral omdat hij in 1921 buitengewoon groot was. Het indexcijfer, waarbij rekening gehouden wordt, zoowel met den omvang als de onderlinge waardeverhouding der oogsten in de jaren 1910—1914, is in 1922 10 pCt hooger dan het vorige jaar, ten deele als gevolg van den vergrooten omvang der productie en anderzijds van de snelle prijsstijging van landbouwproducten. In het afgelopen jaar wordt de totale waarde der oogsten door het Departement van Landbouw op basis van den prijs van 1 December jl. geschat op 7,6 milliard dollar, tegen 5,7 in 1921.

Ondanks den invloed van de stakingen der mijnwerkers en spoorwegarbeiders is de totale productie van metalen en mineralen aanzienlijk meer dan in 1921. Toch bleef ze 14 pCt. beneden 1920. Vooral in de ijzer- en staalindustrie was de expansie bijzonder groot. Hierin weerspiegelen zich de groote bedrijvigheid in de bouwnijverheid, de automobielpductie en de groote materiaalaankopen door de spoorwegen. De steenkoolproductie bleef door de stakingen beneden de cijfers van het vorige jaar, ofschoon de groote opbrengst in de eerste en de laatste maanden van 1922 de daling in den zomer grootendeels compenseerde.

Een sterke vooruitgang bij 1921 vertoont de automobielnijverheid, die een nieuw record maakte met een productie van ongeveer 2.500.000 personen- en vrachtautomobielen.

Tot raffineerde suiker, tarwebloem, de consumptie van wol en katoen, het aantal slachtingen, papier, tabakproducten, feitelijk alle industrieën, die productie-gegevens verstrekken, vertoonen een stijging vergeleken bij 1921.

De gestegen bedrijvigheid in industrie en handel weerspiegelt zich in een aantal meer algemeene indices, zooals het aantal geladen spoorwagens, getrokken cheques, te werk gestelde arbeiders en afgesloten bouwvereenkomsten in de Noord-Oostelijke Staten. De wijziging in een aantal dezer cijfers geeft onderstaande tabel. De omvang van den nieuwbouw in zijn volumen uitgedrukt was 44 pCt. meer dan in 1921 en grooter dan in eenig jaar, waarover gegevens ter beschikking staan. Het eenige cijfer, dat een daling te zien geeft vergeleken bij 1921, is dat der uitvoeren, welke daling ten deele de prijsdaling weerspiegelt en ten deele het resultaat is van de ontwrichting der internationale markten.

(1921 = 100)

	1920	1921	1922
Nieuwe aanbouw	81	100	144
" uitgiften	93	100	120
Geproduceerde electriciteit	107	100	116
Omzetten v. aand. (Beurs v. N. York)	133	100	112
Getrokken cheques (Dollars)	121	100	110
Geladen spoorwagens	115	100	109
Tewerk gestelde arbeiders in den staat New York	128	100	107
Ontvangsten der posterijen	100	100	107
Groothandelsomzetten			
(2e F. R. District, in dollars)	135	100	104
Kleinhandelsomzetten			
(2e F. R. District, in dollars)	105	100	103
Export der V. S.	184	100	86

Onderstaande tabel vat den omvang van de oogsten en de productie van mineralen en metalen en andere industrieele artikelen, te beginnen met 1917, samen. Bij het samenstellen van deze gegevens zijn de productiecijfers gewogen in verband met de waardeverhoudingen tusschen het product der verschillende bedrijfstakken in de jaren 1910—1914.

(1918 = 100)

	1917	1918	1919	1920	1921	1922
Oogsten	103,3	100	101,1	112,3	95,2	104,3
Metal. en Miner.	100,4	100	84,5	98,2	67,1	84,3
Industr. product.	107,3	100	110,6	103,9	94,0	111,7
Totaal	104,3	100	101,5	106,2	89,1	103,1

Uit de tabel blijkt duidelijk, dat terwijl de omvang van de oogsten en de productie van metalen en mineralen minder dan in 1921 was, de buitengewone bedrijvigheid in de bouw- en automobielnijverheid en in een aantal andere industrieën voldoende was om den totalen omvang der industrieele productie te doen stijgen boven het cijfer van een der vorige vijf jaren. Bovendien blijft de totale index slechts zeer weinig beneden de jaren met de grootste bedrijvigheid.

Wanneer men bovenstaande cijfers beziet moet men er rekening mede houden, dat zij geen maatstaf zijn voor den totalen productie-omvang der Vereenigde Staten, maar slechts betrekking hebben op die industrieën, waarvoor gegevens ter beschikking staan.

In de rubriek „Overzichten” treft men aan het Jaaroverzicht van Pakhuismeesteren van de Thee.

ONTVANGEN:

Société des Nations, *Rapport sur les Conditions Economiques de la Russie*, traitant spécialement de la famine de 1921 et 1922 et de la situation de l'agriculture, Genève 1922.

Société des Nations, *L'application des Principes de la Conférence internationale financière de Bruxelles (1920), Vol. I et Vol. II, Italie* Commission économique et financière provisoire; Annexe au rapport du comité financier communiqué à l'assemblée conformément à la résolution du conseil en date du 16 septembre 1922.

Société des Nations, *La situation économique et financière de l'Albanie* par le professeur Albert Calmès (Luxembourg); (Annexe au rapport présenté au Conseil par le Comité financier de la commission économique et financière provisoire sur sa huitième session, Genève, septembre 1922).

Réconstruction de l'Autriche, accords préparés par la Société des Nations et signés à Genève le 4 octobre 1922 avec les documents et déclarations publiques y relatifs.

Nederlandsche Belastingwetten, bewerkt door J. M. Bouscholte, uitgegeven onder toezicht van Mr. Dr. H. J. Romeyn;

No. 1, Wet op de inkomstenbelasting 1914 met wijzigingswetten en uitvoeringsbesluiten; derde druk;

No. 9, Wet op de invordering, Wet betreffende de kosten van vervolging in zake van 's Rijks directe belastingen en koloniale invorderingswet, 1917; tweede druk;

No. 10, Zegelwet 1917 met wijzigingswet en uitvoeringsbesluit, derde druk; 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1923.

Nijverheidsbevordering in Ned.-Indië door Ir. J. van der Waerden (Overgedrukt uit het weekblad „De Ingenieur”, Orgaan van het Kon. Inst. van Ingenieurs en van de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs, 7 en 14 October 1922, Nos. 40 en 41); Firma F. J. Belinfante v/h. A. D. Schinkel, 's-Gravenhage.

MAANDCIJFERS.

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND DECEMBER 1922

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	12.256.312	7.308.458	41.172.350	23.491.043	—	—	28.916.038	16.182.585
II Plantaard. voortbrengselen	287.625.051	42.766.186	206.449.089	14.248.263	81.175.962	28.517.923	—	—
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	1.007.806.303	30.122.953	312.451.620 ¹	9.653.920 ¹	695.354.683	20.469.033	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	603	116.615	2.713	258.894	—	—	2.110	142.279
IV Meel en meelfabrikaten	22.169.654	3.980.156	17.074.642	2.695.828	5.095.012	1.284.328	—	—
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	21.584.147	3.580.279	7.438.586	3.127.293	14.145.561	452.986	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n. a. g. ..	53.373.661	6.906.730	27.109.408 ²	9.474.319 ²	26.264.253	—	—	2.567.589
VII Hout en fabrikaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen, v.a.s.	103.891.917	9.436.282	2.764.073	519.179	101.127.844	8.917.103	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	2.072.342	4.117.412	2.829.161	3.065.465	—	1.051.947	756.819	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleedaren en modewaren	6.582.194	19.310.831	4.047.356	11.431.267	2.534.838	7.879.564	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	24.139.615	1.578.356	11.330.709	858.131	12.808.906	720.225	—	—
XI Glas	4.195.001	933.853	1.927.433	538.576	2.267.568	395.277	—	—
XII Papier	7.189.520	2.837.378	22.337.046	3.332.109	—	—	15.147.526	494.731
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	28.554.253	11.482.879	35.680.143	9.878.618	—	1.604.261	7.125.890	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	3.448.483	3.020.449	867.844	1.013.703	2.580.639	2.006.746	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	15.048.101	15.360.153	9.349.719	6.897.525	5.698.382	8.462.628	—	—
Totaal	1.599.937.157	162.858.970	702.831.892	100.484.133	897.105.265	62.374.837	—	—
Handelsbew. zond. goud en zilvermunt en muntmat. (opgen. in gr. IIIb)	1.599.936.554	162.742.355	702.829.179	100.225.239	897.107.375	62.517.116	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van Munt en Muntmateriaal, in gulden. *)

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1919	1920	1921	1922	1919	1920	1921	1922
Januari	75.073.388	256.207.615	214.136.278	152.495.668	41.321.453	135.932.785	115.835.310	86.106.447
Februari	106.229.028	233.591.043	170.369.270	152.353.594	44.543.205	113.309.645	120.956.498	84.204.248
Maart	148.758.852	187.916.138	213.830.220	180.328.763	52.660.723	68.210.466	107.204.662	112.879.875
April	189.565.086	203.592.812	195.772.602	167.451.702	50.827.142	99.448.337	108.819.697	92.729.841
Mei	257.009.336	298.514.162	168.114.951	194.080.257	96.168.708	170.393.137	93.818.710	108.423.679
Juni	258.183.821	345.402.373	188.559.719	150.899.735	126.270.353	179.478.445	120.815.908	100.680.880
Juli	274.264.390	314.861.366	170.674.007	163.863.700	133.623.129	177.114.162	105.420.129	104.572.575
Augustus	313.403.619	267.956.122	186.640.179	178.807.927	163.771.619	130.018.883	142.544.083	99.442.892
September	298.107.886	317.368.670	197.271.439	164.616.506	162.131.110	165.965.569	135.749.765	115.612.131
October	319.833.079	337.338.332	179.043.171	186.643.442	214.577.467	148.140.438	114.694.641	112.003.008
November	296.351.809	270.811.334	175.806.364	172.295.111	171.171.804	156.557.011	106.623.879	104.350.396
December	288.958.920	302.154.125 ³⁾	180.000.903	162.742.355	154.241.692	156.922.833	97.115.318	100.225.239
Totaal	2.825.739.214	3.335.714.092 ³⁾	2.240.219.103	2.026.578.760	1.411.308.405	1.701.491.711	1.369.598.600	1.221.231.211

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkercolen voor Ned. schepen. 2) Hieronder is niet begrepen de bunkerolie voor Ned. schepen.

3) In de Statistiek over December 1919 zijn de bedragen vermeld met inbegrip van gouden en zilveren munt en muntmateriaal.

3) Bovenstaande bedragen zijn verhoogd met f 3.287.002 wegens te late inzending van gegevens betreffende 1920. Zie voor verdere toelichting Jaarstatistiek 1920 deel I Voorbericht blz. XIV-punt I.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 18 Juli '22)	Zweeds. R.ksbk 5 10 Mrt. '22
Bk. (Bel.Binn.Eff. 4 18 Juli '22)	Bk. v. Noorw. 5 17 Aug. '22
(Vrsch. in R.C. 5 18 Juli '22)	Zwits. Nat. Bk. 3½ 2 Mrt. '22
Bk. van Engeland 3 13 Juli '22)	Belg. Nat. Bk. 5½ 22 Jan. '23
Duitsche Rijkskbk. 12 18 Jan. '23)	Bank v. Spanje 5½ 18 Mei '22
Bk. van Frankrijk 5 11 Mrt. '22)	Bank v. Italië 6 20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 8 2 Sept. '22)	F. Res. Bk. N.Y. 4 21 Juni '22
Nat. Bk. v. Denem. 5 25 Apr. '21)	Javasche Bank 3½ 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
10 Febr. '23	3¼	2½	2½	4-5/8	—	4½-4¾
5-10 F. '23	5¼-½	2½-3¼	2½	4-5/8	—	4-5
29 J.-3 F. '23	3½-¾	3-½	2½-5/8	4-5/8	—	4½-5½
22-27 J. '23	3¾-5/8	3¼-4	2½-5/8	4-5/8	—	4½-5½
6-11 F. '22	3¾	3-4	3¼-½	4-5/8	—	4-5½
7-12 F. '21	3½	3-½	6½-¾	4-5/8	—	6-8
20-24 Juli '14	3½-¾	2¼-¾	2¼-¾	2½-¾	2½	5½-7½

1) Noteering van 9 Februari.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De daling van Londen bleef aanvankelijk nog aanhouden, zoodat een groot deel van de winst der vorige week weder verloren ging. Daarna werd de markt echter weder vaster, zoodat het verschil met de opening slechts gering was.

Parijs en België waren deze week buitengewoon onzeker. Het resultaat was ten slotte niet groot, maar intusschen wisselden flauwe en vaste stemming elkander onophoudelijk af. Markten openden niet onaanzienlijk flauwer; daarna liep de koers echter regelmatig op totdat heden tot 91 werd afgedaan, waarna een kleine reactie intrad. Dollars bijna zonder verandering. Scandinavië flauwer vooral weder voor Kopenhagen. Ook Zwitserland zakte iets in. Indië en Buenos-Aires weder onveranderd.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York***)
5 Febr. 1923	11.85½	15.85	0.0061	0.0036	13.87½	2.53½
6 " 1923	11.85	16.20	0.0067½	0.0036	14.45½	2.53½
7 " 1923..	11.81	15.80	0.0068½	0.0036	14.02½	2.52½
8 " 1923	11.81½	15.62½	0.0075	0.0036	13.61	2.52½
9 " 1923	11.84	15.76	0.0082	0.0036	13.88	2.53¼
10 " 1923	11.85	15.70	0.0081	0.0036	—	—
Laagste d. w. 1)	11.79½	15.40	0.0058	0.0034	13.50	2.52¼
Hoogste " " 1)	11.87½	16.45	0.0083	0.0037	14.50	2.54
3 Febr. 1923..	11.87½	16.37½	0.0068	0.0036	13.66½	2.54¾
27 Jan. 1923	11.76½	16.—	0.0094½	0.0035	14.65	2.53½
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 2 Februari. 3) Idem van 26 Januari.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiantia *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
5 Febr. 1923	67.70	47.70	47.30	47.75	39.90	97½-98½
6 " 1923	67.50	48.20	47.25	47.75	39.80	97½-98½
7 " 1923	67.40	48.—	47.15	47.65	39.70	97½-98½
8 " 1923	67.15	47.50	46.80	47.40	39.50	97½-98½
9 " 1923	67.30	47.25	46.90	47.55	39.50	97½-98½
10 " 1923	67.35	47.55	46.90	47.70	39.57½	97½
L'ste d. w. 1)	67.—	47.10	46.60	47.35	39.45	97½
H'ste " " 1)	67.65	48.20	47.30	47.80	40.20	98½
3 Febr. 1923	67.60	47.30	47.20	47.77½	40.05	97½
27 Jan. 1923	67.75	49.70	47.65	47.22½	39.80	97½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
10 Februari 1923	4.68.62	6.21	0.00 85/100	39.53
Laagste d. week	4.67.25	6.19	0.00 85/100	39.44
Hoogste " " "	4.68.62	6.42	0.00 85/100	39.63
3 Februari 1923	4.68.50	6.49	0.00 85/100	39.40
27 Januari 1923	4.64.37	6.32	0.00 85/100	39.50
Muntpariteit	4.86.67	19.30	23.81¼	40 9/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	27 Jan. 1923	3 Febr. 1923	5/10 Februari '23 Laagste	10 Febr. 1923 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	43 ½	43 ¾	43 3/16	43 ¾
Calcutta	Sh. p. rup.	1/4 9/16	1/4 7/16	1/4 11/32	1/4 15/32
Hongkong ..	id. p. \$	2/3 9/16	2/2 7/8	2/2 ½	2/3 ¾
Lissabon	d. per Mil.	2 3/8	2 3/16	2 5/16	2 11/32
Madrid	Peset. p. £	29.67 ½	29.60	29.60	30.00
*Montevideo 1)	d. per \$	43 ¾	42 ¾	42 ¾	43
Montreal	\$ per £	4.68. 9/8	4.72. 1/2	4.71	4.74 ¾
*R.d. Janeiro	d. per Mil.	6 1/32	5 1/16	5 7/32	6
Rome	Lires p. £	96 15/16	96 9/16	96.00	97 ¾
Shanghai	Sh. p. tael	3/1 ½	3 ½	3/0	3/1 1/8
Singapore ..	id. p. \$	2/4 9/32	2/4 5/16	2/4 1/8	2/4 7/32
*Valparaiso ..	peso p. £	37.00	37.90	37.80	39.70
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/1 1/32	2/0 7/32	2/0 9/32	2/0 13/32

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen N. York		Noteering te Londen N. York	
10 Febr. 1923..	30 1/16	63 ¾	11 Febr. 1922
3 " 1923 ..	30 9/16	63 3/8	12 Febr. 1921
27 Jan. 1923..	32 3/16	66	20 Juli 1914 ..

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 12 Februari 1923.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 100.010.992,26 B.-bk. " 35.296.060,39 Ag.sch. " 59.700.878,18	f 195.007.930,83
Papier o. h. Buitentl. in disconto	Idem eigen portef. f 71.641.808,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		71.641.808,—
Beleeningen	H.-bk. f 17.117.972,15 incl. vrsch. B.-bk. " 6.750.393,50 in rek.-crt. Ag.sch. " 80.328.711,91 op onderp. f 104.197.077,56	
Op Effecten	f 102.167.231,30	
Op Goederen en Spec.	f 2.029.846,26	104.197.077,56
Voorschotten a. h. Rijk		4.227.142,38
Munten Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.239.410,— Muntmat., Goud .. 525.550.137,91 f 581.789.547,91	
Munt, Zilver, enz.	f 7.000.657,44	
Muntmat., Zilver ..		588.790.205,35
Effecten	Bel.v.h. Res. fonds. f 5.659.646,93 id. van 1/8 v. h. kapit. " 3.983.513,50	9.643.160,43
Geb. en Meub. der Bank		4.522.000,—
Diverse rekeningen		51.282.005,64
		f 1.029.311.330,19
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	f 5.660.599,75	
Bijzondere reserve	f 1.675.581,33	
Bankbiljetten in omloop	f 953.107.035,—	
Bankassigatiën in omloop	f 1.765.055,75	
Rek.-Cour. Het Rijk	f —	
saldo's: Anderen	f 31.276.952,67	
Diverse rekeningen	f 31.276.952,67	
	f 15.826.105,69	
	f 1.029.311.330,19	
Beschikbaar metaalsaldo	f 390.864.809,38	
Op de basis van 2/8 metaaldekking	f 193.635.000,70	
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is..	f 1.954.324.045,—	

NED. BANK 12 Februari 1923 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischbare schulden
12 Febr. 1923.....	581.790	7.001	953.107	33.042
5 „ 1923.....	581.790	7.361	967.825	34.645
29 Jan. 1923.....	581.790	8.039	947.422	26.444
22 „ 1923.....	581.790	8.131	957.050	42.789
15 „ 1923.....	581.790	7.172	980.349	40.271
13 Febr. 1922...	605.969	6.804	998.965	24.349
14 Febr. 1921.....	636.141	22.124	1.043.938	58.219
25 Juli 1914..	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
12 Febr. 1923	195.008	55.000	104.197	390.865	60
5 „ 1923	227.126	83.000	106.151	387.961	59
29 Jan. 1923	182.667	34.000	116.981	394.360	60
22 „ 1923	212.734	61.000	119.487	389.257	59
15 „ 1923	226.123	71.000	119.320	384.141	58
6 Febr. 1922	201.832	50.000	137.340	407.370	60
7 Febr. 1921	175.580	32.000	231.358	437.038	59
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{3}{4}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	5 Febr. 1923	12 Febr. 1923
Aan schatkistpromessen, waarv. direct bij Ned. Bk.	f500.740.000,—	f474.140.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 83.000.000,—	„ 55.000.000,—
Aan zilverbons	„ 185.971.000,—	„ 178.834.000,—
	„ 28.732.050,50	„ 28.398.869,50

Onder de vlottende schuld is begrepen:

Voorsch. aan de Koloniën	„ 350.169.000,—	„ 343.126.000,—
Voorschot aan Gemeenten	„ 30 Nov. 1922	„ 31 Dec. 1922
voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	„ 92.127.290,—	„ 97.769.073,47

Tegoed v.d. Postch. & G.dat | 5 Febr. 1923 | 12 Febr. 1923
„ 81.718.237,17 $\frac{1}{2}$ | „ 95.243.099,93

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
3 Feb. 1923	218.000		259.000	108.500	144.500
27 Jan. 1923	214.750		259.500	102.500	142.350
20 „ 1923	214.000		261.500	104.000	140.900
30 Dec. 1922	152.502	56.607	261.843	103.940	136.735
23 „ 1922	151.514	56.243	261.876	108.414	134.470
16 „ 1922	152.691	56.610	264.671	110.463	135.015
4 Feb. 1922	139.159	33.071	272.652	79.583	102.414
5 Feb. 1921	225.127	10.238	344.426	120.433	142.636
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voor-schotten aan het Gouv.nem.	Dierse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
3 Feb. 1923		163.340		14.200	***	60
27 Jan. 1923		162.410		11.900	***	60
13 „ 1923		166.900		11.600	***	59
30 Dec. 1922	36.464	27.151	96.125	—	22.736	56
23 „ 1922	36.486	26.434	102.384	—	23.140	56
16 „ 1922	37.386	26.057	103.551	—	24.740	56
4 Feb. 1922	37.090	13.946	104.814	—	39.643	50
5 Feb. 1921	34.629	24.642	122.657	18.538	44.682	51
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis $\frac{3}{4}$ metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
6 Jan. 1923....	1.221	1.823	675	1.223	396
30 Dec. 1922....	1.233	1.884	616	1.241	534
23 „ 1922....	1.214	1.755	783	1.254	593
7 Jan. 1922...	1.477	2.159	801	1.133	1.201
25 Juli 1914...	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluippost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
7 Febr. 1923	127.491	121.481	200.887	27.000	237.768
31 Jan. 1923	127.492	122.018	280.273	27.000	236.868
24 „ 1923	127.489	120.799	280.834	27.000	237.713
17 „ 1923	127.491	121.236	284.928	27.000	242.104
8 Febr. 1922	128.748	122.667	304.163	28.500	266.733
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
7 Febr. '23	49.067	65.812	17.895	103.345	24.460	20,17
31 Jan. '23	49.420	65.608	14.601	106.324	23.927	19,78
24 „ '23	53.445	65.238	11.372	114.431	25.141	19,98
17 „ '23	72.110	65.232	10.408	133.602	24.705	17,15
8 Febr. '22	82.224	80.425	14.721	154.414	24.532	14,50
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in millioenen Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. ¹⁾
31 Jan. '23	1.074	1.005	380.902	1.984.496	19
23 „ '23	1.074	1.005	372.683	1.654.574	23
15 „ '23	1.074	1.005	337.453	1.437.780	24
6 „ '23	1.074	1.005	291.225	1.336.501	22
31 Jan. '22	1.009	996	5.807	115.376	6
23 Juli '14	1.691	1.357	65	1.891	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data als boven.	Wissels			Rek. Cr.	Darlehens-kassenscheine	
	Totaal	Handels-wissels	Schatkist-papier		Totaal uitgegeven	In kas bij de Rijksbank
	2.306.297	697.216	1.609.081	762.264	394.400	380.900
	1.918.579	556.580	1.361.999	611.050	385.900	372.700
	1.648.456	470.764	1.177.692	526.917	350.900	337.400
	1.532.082	435.610	1.096.472	459.693	304.900	291.200
	127.752	1.592	126.160	23.412	13.867	5.701
	751	751	—	944	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
8 Febr. '23	5.535.581	1.864.345	290.324	598.827	23.400.000
1 „ '23	5.535.405	1.864.345	290.259	599.055	23.400.000
25 Jan. '23	5.535.298	1.864.345	290.169	598.974	23.100.000
9 Febr. '22	5.524.965	1.948.367	280.709	624.150	23.200.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleening	Bankbil-jetten	Rek. Cr. Particulieren	Rek. Cr. Staat
	2.650.629	26.083	2.121.501	37.409.366	2.292.046	57.537
	3.057.986	27.422	2.032.408	37.083.578	2.309.142	60.411
	2.661.581	27.639	2.054.711	36.780.408	2.160.039	47.559
	2.412.418	52.675	2.307.647	36.704.223	2.356.389	48.798
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Cr. partit.
8 Febr. '23	344.920	84.653	480.000	773.203	6.894.351	148.152
1 „ '23	345.315	84.653	480.000	799.509	6.779.618	191.345
25 Jan. '23	343.458	84.653	480.000	761.671	6.894.357	220.050
9 Febr. '22	327.325	84.653	480.000	608.866	6.351.684	210.386

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulaatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
24 Jan. '23	3.080.137	2.225.288	—	141.844	2.225.231
17 " '23	3.077.492	2.245.423	—	136.645	2.256.491
10 " '23	3.032.705	2.238.067	—	124.509	2.312.674
25 Jan. '22	2.904.248	2.037.485	—	154.607	2.184.001

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings perc. 1)	Algem. Dek-kings perc. 2)
24 Jan. '23	774.282	1.990.826	107.648	70,6	76,4
17 " '23	714.680	1.969.451	107.484	72,8	76,1
10 " '23	737.809	2.019.876	107.465	70,6	73,6
25 Jan. '22	932.882	1.778.797	103.067	70,7	77,2

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
17 Jan. '23	781	11.495.696	1.433.712	15.633.325	3.735.272
10 " '23	781	11.478.427	1.473.072	15.496.969	3.715.326
3 " '23	783	11.590.254	1.457.931	15.626.931	3.748.208
18 Jan. '22	806	11.020.155	1.267.135	12.535.380	2.017.564

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 12 Februari 1923.

Het is wel een eigenaardig verschijnsel, dat de internationale beurzen zoo goed als niet reageren op de gebeurtenissen in het Ruhrgebied, terwijl deze toch waarlijk niet van dien aard zijn, dat volkomen gerustheid als gemotiveerd mag worden beschouwd. Integendeel spitst zich de toestand van dag tot dag toe en wordt het steeds duidelijker, dat de tegenwoordige gebeurtenissen en maatregelen slechts beschouwd kunnen worden als het prelude van ernstiger verwickelingen. Tenzij . . . achter de schermen besprekingen plaats vinden en plannen worden beraamd, die langs verborgen wegen ter beurze bekend worden bij die kringen, die de markt leiding en richting geven. Gezien de niet alleen vaste, doch vaak zelfs zeer geanimeerde houding van toonaangevende plaatsen als L o n d e n en N e w Y o r k zou voor deze hypothese veel te zeggen vallen. De geschiedenis geeft voorbeelden te over van gebeurtenissen, in diep geheim voorbereid en bestemd om ingrijpende wijzigingen in bepaalde politieke of economische verhoudingen te brengen, die ondanks alle voorzichtigheid toch tevoren reeds de stemming van de beurzen bepaalden.

Overigens zijn er ook meer zichtbare symptomen, die in staat zijn de publieke opinie niet al te beangst te doen zijn. Het uitblijven van verdere berichten omtrent bepaalde verwickelingen in het Ruhrgebied, de reis van vooraanstaande Duitse arbeidersleiders naar L o n d e n, de lichte verheffing van den koers van de Mark in het buitenland, het zijn alle verschijnselen, die den beurzen aanleiding geven de bezetting van de Ruhr, van gedeelten van Baden, enz. niet al te tragisch op te vatten. Wellicht zal de naaste toekomst reeds kunnen leeren, of hier alleen sprake is van te ver doorgedreven optimisme (optimisme met betrekking tot een keer, dien de loop van zaken in Duitsland zal nemen of ten aanzien van een slechts geringen invloed, die op het wereldgebeuren van de Duitse verwickelingen uitgaat) of van een juist inzicht. Te ontkennen valt intusschen niet, dat de internationale markten zich als geheel uitsluitend bezighouden met zuiver economische overwegingen.

Zelfs de toch vrij ernstige toestand in het Nabije Oosten heeft nauwelijks eenige aandacht. Te L o n d e n hebben de directe gevolgen van de geringer kolenproductie van Duitsland en van de dientengevolge grootere vraag naar Engelsche kolen een buitengewoon stimulerend effect gehad op vrijwel alle industriele aandelen. De groothandelsprizen zijn tegen einde Januari gestegen van 193,8 (einde December 1922) tot 196,5 (indexcijfer van „The Economist”), waartoe grootendeels

de prijsstijging van steenkool en ijzer heeft bijgedragen. In de groep „mineralen” nl. was de grootste toename op te merken, nl. 34 punten, tegen 21 punten in textielwaren. Sindsdien heeft de prijsstijging nog eenigen voortgang gemaakt. Het spreekt natuurlijk vanzelf, dat een dergelijke prijsontwikkeling, mocht zij ongestoord verder gaan, eerder ongunstige gevolgen op het algemeene bedrijfsleven zal moeten uitoefenen, tenzij een algemeen grooter bedrijvigheid zich kan ontwikkelen en de prijzen ook in andere branches stijgen. Op dit oogenblik ziet het hiernaar niet uit en toch is de algemeene houding aan de beurs voor vrijwel alle afdelingen bij uitstek vast. In de C i t y is men van meening, dat men verheugd dient te zijn met de ontegenzeggelijk zichtbare verbetering van het oogenblik; op het moment, dat een keer komt of dat onaangename bij-invloeden zich kunnen doen gevoelen, is het mogelijk, dat het geheele wereldaspect zoodanig is geworden, dat de gevreesde gevolgen geheel worden geneutraliseerd.

Ook te N e w Y o r k is men overwegend optimistisch gebleven. De industrie verkeert in de Vereenigde Staten in een „boom”-periode, hetgeen ten overvloede kortelings weder is gebleken, uit de „deal”, die plaats heeft gevonden tusschen de Anaconda Copper Company en de Chile Copper Company. Eerstgenoemde maatschappij heeft van de Guggenheim-belangen bij de Chile Copper Comp. 2.200.000 aandelen overgenomen, waardoor zij de geheele controle heeft verkregen. De Anaconda is tot deze transactie overgegaan ten einde steeds over voldoende materiaal voor haar messingfabrieken te kunnen beschikken, doch het behoeft geen nader betoog, dat dit niet zou zijn geschied, indien niet tevens het vooruitzicht bestond, dat binnen afzienbaren tijd geen terugslag in de bedrijvigheid van de onderneming behoeft te worden gevreesd. Ook de jongste maandstaat van de Steeltrust heeft een gunstigen indruk gemaakt; een toename van de niet-uitgevoerde orders tegen een afname over de vorige maand heeft blijk gegeven van den ook in deze branche heerschenden goeden gang van zaken. Doch ook spoorwegvaarders hebben in het optimisme kunnen deelen. Zooals reeds vroeger hier ter plaatse gereleveerd, blijven de ontvangsten zich in opgaande richting bewegen; dit feit is bovendien één der voornaamste factoren voor de levendigheid in de industrie. De spoorwegen toch kunnen thans voor het eerst sinds zeer geruimen tijd weder overgaan tot het doen van bestellingen op rails, materieel, enz.

Ook de beurs te P a r i j s heeft vaak aanmerkelijke verbeteringen te aanschouwen gegeven. Hier was het echter de zuivere „valuta”-beurs, in dien zin, dat de daling, of althans de onstabiele houding van den Franschen Franc, in zekeren zin een „vlucht voor den Franc” te voorschijn heeft geroepen. Het is echter waarschijnlijk meer het reeds vaker besproken „sentiment”, dan de feitelijke gang van zaken, die dezen toestand aan de beurs van P a r i j s heeft veroorzaakt. Want ondanks alles is de Fransche Regeering er in geslaagd, haar geldbehoefte tot nu toe te dekken, zonder een al te groot beroep op de Bank van Frankrijk of op de biljettenpers te doen. De teekenen aan de beurs wijzen er echter op, dat men iets van het groote vertrouwen heeft verloren. Hierbij komt de vrees voor een drastische verhooging van de inkomstenbelasting of een scherper invordering hiervan. Deze uit zich nog niet in een voorkeur voor buitenlandsche fondsen, doch manifesteert zich voorloopig in een aankoop van Fransche aandelen, die dan in het buitenland in depôt worden gegeven.

De markt te B e r l i n heeft een zeer verdeeld aanzien gehad, hetwelk echter gelijken tred heeft gehouden met de fluctuaties van de Mark. Welk een desastreuzen invloed de jongste daling van het Duitse betaalmiddel op de verhoudingen in Duitsland zelf heeft gehad, moge blijken uit het feit, dat de groothandelsprizen in Duitsland gedurende het tijdvak begin Januari begin Februari met niet minder dan 348 % zijn gestegen; zij bedragen thans het 7160-voudige van vóór den oorlog. Hand aan hand hiermede heeft de rijzing aan de fondsenbeurs voortgang gehad tot tegen het einde der berichtperiode een vrij gevoelige daling van buitenlandsche deviezen is ingetreden, die het koerspeil van vrijwel alle fondsen met vaak 30.000 en meer procenten deed vallen. Vergeleken met de jongste prijsverheffingen is deze reactie evenwel nog maar bescheiden te noemen. Voor de plotselinge daling in den prijs van vreemde betaalmiddelen wordt als verklaring gegeven, dat de koers sedert een tiental dagen sterk gesteund wordt. Wellicht ook houdt zij verband met bepaalde verwachtingen ten aanzien van de verdere ontwikkeling van de bezetting in het Ruhrgebied.

T e o n z e n t is de markt voor binnenlandsche staatsfondsen zeer vast geweest, mede in verband met de ruime geldmarkt. Bovendien bestond ook voor buitenlandsche soorten vrij aardige belangstelling; vooral die staatspapieren, die ook te L o n d e n worden verhandeld (zooals Brazilië) konden koersverbeteringen behalen.

	5 Feb.	9 Feb.	12 Feb.	Rijzing of daling.
6 %/o Nederland 1922	98 ⁹ / ₁₆	99 ¹ / ₄	99 ¹¹ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₈
5 %/o " 1918	88 ² / ₂	88 ¹⁵ / ₁₆	88 ¹⁵ / ₁₆	+ 7 ¹ / ₁₆
4 ¹ / ₂ %/o " 1916	87 ¹ / ₁₆	87 ¹⁵ / ₁₆	88	+ 9 ¹ / ₁₆
4 %/o " 1916	81 ¹ / ₄	81 ⁷ / ₁₆	81 ⁹ / ₁₆	+ 5 ¹ / ₁₆
3 ¹ / ₂ %/o "	73 ¹ / ₁₆	73 ¹ / ₈	73 ¹ / ₁₆	—
3 %/o "	62 ³ / ₈	62 ¹¹ / ₃₂	62 ⁹ / ₃₂	— 3 ¹ / ₃₂
2 ¹ / ₂ %/o Cert. N. W. S.	53	53 ³ / ₄	53 ³ / ₈	+ 3 ¹ / ₈
7 %/o Oost-Indië 1921	102	102 ⁷ / ₁₆	102 ³ / ₈	+ 3 ¹ / ₈
6 %/o " 1919	96 ⁷ / ₁₆	96 ¹ / ₂	96 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₁₆
5 %/o " 1915	93 ¹ / ₂	93 ¹ / ₂	93 ³ / ₈	+ 1 ¹ / ₈
4 %/o Oostenr. Kronenrente	1	—	—	—
5 %/o Rusland 1906	3	3	3	—
4 %/o Rusl. bij Hope & Co.	3 ³ / ₄	—	3 ³ / ₄	— 1 ¹ / ₂
4 %/o Japan 1899	67 ³ / ₄	—	—	—
5 %/o Brazilië 1895	48 ³ / ₈	52	—	+ 3 ³ / ₈
8 %/o San Paulo 1921	93 ¹ / ₂	94 ¹ / ₈	—	+ 5 ¹ / ₈
6 %/o Amsterdam 1920	100 ¹⁵ / ₁₆	101	101	+ 1 ¹ / ₁₆
7 %/o Rotterdam 1920	102	102 ¹ / ₂	102 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂

De meeste aandacht ontwikkelde zich echter op de aandelenmarkt en wel in de eerste plaats voor Suikeraandelen. Hier kwamen vooral op den laatsten dag van de berichtswEEK sensationele koersverheffingen tot stand; voornamelijk aandelen Handelsvereniging „Amsterdam” en Koloniale Bank waren gezocht. De oorzaak van deze voorkeur voor cultuurwaarden moet worden gevonden in de gestadige verheffing van den suikerprijs, zoowel voor Cubasuiker als voor het Java-product. Zoo heeft de V. J. S. P. verkoopen kunnen afsluiten op den tot voor korten tijd nog onmogelijk geachten prijs van f 14,— per picol. Wel is waar is reeds een groot deel van de bij de V. J. S. P. ingebrachte oogsten verkocht, doch de onverkochte partijen zijn nog wel van zoodanigen omvang, dat een verhoogde suikerprijs voelbaren invloed op het eindresultaat der maatschappijen kan uitoefenen.

Bij de willige tendens voor suikerwaarden sloot zich een gelijke houding voor petroleumwaarden aan. Of, juist gezegd, alleen voor het hoofdfonds, daar de Roemeensche soorten achter bleven in verband met de onzekerheid van de door de Roemeensche Regeering te nemen maatregelen. Doch de aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij konden zich voor een goed deel herstellen van de aanvallen, eenige weken achteraan op dit fonds uitgeoefend.

Ook tabakswaarden mochten zich in goede belangstelling verheugen; de komende inschrijvingen wierpen hun schaduw vooruit. Men verwacht ter beurze algemeen, dat de te maken prijzen alleszins bevredigend zullen zijn.

Daarentegen stonden rubberwaarden op het tweede plan; de groote prijsfluctuaties in het artikel zijn tot staan gekomen, zoodat ook de betrokken aandelen hun speculatieve aantrekkingskracht voor het oogenblik hebben verloren.

	5 Feb.	9 Feb.	12 Feb.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	120	119 ³ / ₈	—	— 5 ¹ / ₈
Incasso Bank	93	93 ³ / ₄	—	+ 3 ¹ / ₄
Koloniale Bank	138 ¹ / ₂	147	173 ¹ / ₂	+ 35 ¹ / ₂
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	134 ¹ / ₂	137 ⁷ / ₁₆	143	+ 8 ¹ / ₂
Rotterd. Bankvereniging...	91	91 ¹ / ₈	—	+ 3 ¹ / ₈
Amst. Superfosfaatfabriek..	38	—	39	+ 1
Van Berkel's Patent	33 ¹ / ₄	33 ¹ / ₂	33 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₄
Gouda Kaarsen	106	101 ¹ / ₂	109 ¹ / ₂	+ 3 ¹ / ₂
Holl. Draad- en Kabelfabriek	83	84 ¹ / ₂	86 ¹ / ₂	+ 3 ¹ / ₂
Jurgens' Ver. Fabr. gew. aand.	50 ³ / ₈	50 ³ / ₈	53	+ 2 ³ / ₈
" " " pr. aand.	60 ¹ / ₂	62	63 ¹ / ₂	+ 3
Leerdam Glasfabrieken	36 ¹ / ₄	37 ¹ / ₄	—	+ 1
Philips' Gloeilampenfabriek	230	233 ¹ / ₄	—	+ 3 ¹ / ₄
Vereenigde Blikfabrieken...	89	89	89	—
Vereen. Chemische Fabrieken	43	37	—	— 6
Compania Mercantil Argent.	13 ¹ / ₄	15	15	+ 1 ¹ / ₄
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	154 ¹ / ₈	162	173	+ 18 ¹ / ₈
Handelsver. Amsterdam.....	391 ¹ / ₂	415 ¹ / ₂	447 ¹ / ₂	+ 56
Handelsver. Reis & Co.....	28 ¹ / ₂	—	28	— 1 ¹ / ₂
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	163	167	180	+ 18
Linde Teves & Stokvis	73	74 ³ / ₄	77	+ 4
Tels & Co's Handel-Mij.....	5 ¹ / ₂	—	6	+ 1 ¹ / ₂
Redjang Lepong Mijnb.-Mij.	100	—	100	—
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	113	117 ¹ / ₄	109 ¹ / ₂	— 3 ¹ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	364 ¹ / ₂	386 ¹ / ₄	388 ¹ / ₂	+ 24
Orion Petroleum-Mij.....				
Afgest. Aand.	29	30	29 ¹ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Amsterdam-Rubber-Mij.....	145	146 ¹ / ₂	145 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Nederl.-Rubber-Mij.	69 ¹ / ₄	68 ¹ / ₂	68 ¹ / ₂	— 1 ¹ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	214	219	214	—
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	287	295	312 ¹ / ₂	+ 25 ¹ / ₂
Deli-Maatschappij	262 ¹ / ₂	271 ¹ / ₂	278 ¹ / ₄	+ 16 ¹ / ₄
Senembah-Maatschappij ...	339 ¹ / ₄	345	358 ¹ / ₂	+ 19 ¹ / ₂

Scheepvaartwaarden bleven veronachtzaamd.

	5 Feb.	9 Feb.	12 Feb.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	125	122 ¹ / ₂	125 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
" " „gem.eig.	109	106 ¹ / ₂	110	+ 1
Hollandsche Stoomboot-Mij.	39	38 ¹ / ₂	—	— 1 ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn	81	—	81 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd ...	14 ¹ / ₄	10 ¹ / ₈	10 ¹ / ₄	— 3 ¹ / ₂
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.....	74	72 ¹ / ₄	75 ³ / ₈	+ 1 ³ / ₈
Konink.Paketaart-Mij. ...	99 ¹ / ₂	101 ¹⁵ / ₁₆	102	+ 2 ¹ / ₄
Maatschappij Zeevaart	61 ¹ / ₂	—	—	—
Nederl. Scheepvaart-Unie...	106 ³ / ₈	106 ¹ / ₄	105 ¹ / ₄	— 1 ¹ / ₈
Nievelt Goudriaan	107	107	109 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Rotterdamsche Lloyd.....	123	122	124 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „Nederland’ ...	139 ¹ / ₂	140 ¹ / ₄	141 ¹ / ₄	+ 2 ¹ / ₄
" " „Noordzee’ ...	40	42	42	+ 2

De Amerikaansche afdeeling was zeer vast in aansluiting aan Wallstreet.

	5 Feb.	9 Feb.	12 Feb.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	58 ³ / ₈	62 ¹ / ₈	65	+ 6 ³ / ₈
Anaconda Copper	96 ¹ / ₁₆	98 ¹⁵ / ₁₆	98 ¹⁵ / ₁₆	+ 2 ⁷ / ₁₆
Studebaker Corp.	120 ¹ / ₂	—	127	+ 6 ¹ / ₂
Un. States Steel Corp.	106 ³ / ₄	108 ³ / ₄	108 ¹ / ₈	+ 1 ³ / ₈
Atchison Topeka.....	108 ¹ / ₈	107 ¹ / ₄	108	— 1 ¹ / ₈
Erie	12	13 ¹ / ₂	14 ¹ / ₈	+ 2 ¹ / ₈
Southern Pacific.....	95	96 ³ / ₈	96 ³ / ₈	+ 1 ³ / ₈
Union Pacific	143 ¹ / ₂	144 ¹ / ₄	144 ¹⁵ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₁₆
Int. Merc. Marine orig. gew.	11 ¹ / ₄	11 ⁷ / ₈	12 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₄
" " " „ pref.	42 ¹ / ₂	—	45 ⁷ / ₈	+ 3 ¹ / ₈

De geldmarkt bleef ruim; prolongatie 2¹/₂ %.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

In de marktpositie voor broodgraan is sedert ons vorig bericht weinig verandering ingetreden. De vraag der invoerlanden is nog steeds onbevredigend, terwijl de markten in Noord- en Zuid-Amerika vast blijven en in Noord-Amerika zelfs gedurende de afgelopen week belangrijke prijsstijgingen te constateeren vielen. De krachtige factoren, die hebben teweeg gebracht, dat ondanks de gedrukte stemming aan de Europeesche markten en de zekerheid dat althans in het loopende seizoen ruim voldoende tarwe beschikbaar is, de markten in de uitvoerlanden nog steeds zoo vast blijven, zijn niet met eenige zekerheid aan te wijzen. Het schijnt, dat daartoe medegewerkt heeft de zich telkens weder opnieuw uitende politieke onrust in Europa. Die onrust wordt ten minste telkens weder gemeld in Amerikaansche marktberichten en daar als hausse-factor genoemd. Mei-tarwe te Chicago sloot op 10 Februari op 122¹/₈ cent, hetgeen 4¹/₂ cent hooger is dan een week tevoren. Sedert in Juli de Meitermijn geopend werd, werd dit prijsniveau slechts overtroffen in de tweede helft van December, toen het zich bewoog tusschen 124 en 126¹/₂ cent, om daarna in de tweede helft van Januari tot 116 cent te dalen. Misschien werkte ook nog de bekende droogte in het Zuid-Westen en het uiterste Westen der tarwe verbouwende streken van de Vereenigde Staten mede in de richting van prijsverhooging, doch nu er telkens weder hier en daar regen of sneeuw valt en de droogte nog slechts in enkele gebieden werkelijk ernstige gevolgen schijnt te kunnen hebben, kan die uitwerking op den loop der prijzen toch niet zeer groot meer zijn. Daarbij vermeerderd nog steeds de zichtbare voorraad, zoowel in de Vereenigde Staten als in Canada, terwijl die toch in andere jaren om dezen tijd reeds lang pleegt af te nemen. Ook zijn de laatste twee weken de verschepingen van Noord-Amerika niet meer zoo groot als zij eenigen tijd geleden zijn geweest. Deze en de vorige week werden ruim 750000 qrs. tarwe en meel verscheept, nadat reeds eenige keeren het miljoen was bereikt of overtroffen. In Europa kon deze vermindering nauwelijks de stemming verbeteren, omdat andere exportlanden, vooral Argentinië en Australië groote hoeveelheden ter verlading brachten en ook Britsch-Indië zich weder meer laat gelden. De wereldverschepingen van tarwe en meel bedroegen in de week geëindigd op 8 Februari weder evenals den vorigen keer, ruim anderhalf miljoen quarters, een zeer ruim cijfer. Daarbij komt, dat in Argentinië, ondanks de flinke verschepingen, de voorraad in de havens nog is toegenomen, Britsch-Indië door de nog steeds zeer goede berichten omtrent de nieuwe tarwe vrij dringend met oude voorraden aan de markt is en verwacht mag worden, dat Canada, zoodra directe verschepingen van Canadeesche havens weder mogelijk zullen zijn, zeer veel tarwe te verschepen zal hebben. Ook nu reeds wordt Canadeesche tarwe dringend aangeboden, zoodat in Europa aankomende partijen nu en dan moeilijk onder te

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Maart	Mais Maart	Lijnzaad Maart
10 Feb.'23	122 ⁷ / ₈	76 ³ / ₈	46 ¹ / ₈	11,90	9,45	19,95
3 " '23	118 ¹ / ₈	74 ⁵ / ₈	44 ⁷ / ₈	11,80	9,05	19,25
3 Feb.'22	131 ⁷ / ₈	59 ¹ / ₈	40 ⁵ / ₈	13,20	8,15 ¹⁾	21,85 ²⁾
3 Feb. 21	169	67 ⁷ / ₈	44 ⁷ / ₈	15,75 ¹⁾	9,85 ¹⁾	14,95 ¹⁾
3 Feb.'20	265	128 ³ / ₈	77 ¹ / ₈	14,10	6,30	22,70
20 Juli '14	82	56 ¹ / ₈	36 ⁵ / ₈	9,40	5,38	13,70

¹⁾ per Februari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	12 Februari 1923	5 Februari 1923	13 Februari 1922
	Tarwe*	13,75	13,25
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	11,40	11,50	13,—
Mais (La Plata)	199,—	195,—	212,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	180,—	180,—	215,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	10,60	10,65	12,75
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	13,70	13,50	17,75
Lijnzaad (La Plata)	440,—	445,—	490,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G.^{*)} Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4/10 Februari 1923	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	4/10 Februari 1923	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	1923	1922
Tarwe	26.890	115.219	67.926	2.594	6.262	325	121.481	68.251
Rogge	11.809	65.174	1.619	—	—	—	65.174	1.619
Boekweit	—	1.233	3.400	—	—	—	1.233	3.400
Mais	16.532	92.147	116.184	5.909	19.101	28.448	111.248	144.632
Gerst	5.019	19.586	14.391	—	3.360	920	22.946	15.311
Haver	3.704	10.040	3.557	—	228	—	10.268	3.557
Lijnzaad	5.625	12.075	23.373	1.965	9.874	22.006	18.949	45.379
Lijnkoek	2.614	26.082	21.637	—	—	470	26.082	22.107
Tarwemeel	1.334	9.290	4.611	500	2.617	1.827	11.907	6.438
Andere meelsoorten	—	204	1.054	—	—	835	204	1.889

brengen zijn. Deze week was dit vooral het geval in Engeland, waar aanvoeren te Londen slechts te plaatsen waren tot dikwijls zeer lage prijzen, hetgeen echter niet wegneemt, dat onder den invloed der zeer vaste markten in Amerika, in andere Engelsche havens de prijzen zich handhaven en zoowel in Britsch-Indische als Plata en Australische soorten iets meer zaken dan tevoren konden tot stand komen. Ook Portugal nam enkele stoomende ladingen uit de markt, terwijl Frankrijk belangstelling bleef toonen voor Plata tarwe, Italië weder kooper bleek vooral voor Australische partijen en Duitschland in de laatste week en ook weder op 12 Februari eenige ladingen Plata tarwe kocht. Nederland toonde weder eenigen kooplust en dekte zijn behoefte bij den lagen Frankenkoers gedeeltelijk te Antwerpen. Bij zaken in tarwe uit Noord- en Zuid-Amerika blijft de prijs, waartoe in Europa zaken worden gedaan, in vele gevallen nog steeds onder de pariteit der uitvoerlanden, waaruit blijkt, dat althans tot nog toe het vertrouwen in de tegenwoordige prijzen, hetwelk zich in die landen openbaart, nog niet tot Europa is doorgedrongen. Indien echter de krachten, die in Amerika de prijzen op peil houden, in staat zijn daarmee nog eenigen tijd voort te gaan, is het zeer goed mogelijk, dat, vooral indien hier of daar de tarvevoorziening voor het nieuwe seizoen in gevaar mocht komen, Europa de beweging zal dienen te volgen. Winnipeg volgde de prijsbeweging aan de markt te Chicago en op 10 Februari noteerde daar Meitarwe 3 cent hooger dan een week tevoren en den 12den toen de andere Noord- en Zuid-Amerikaansche markten gesloten waren, volgde een nieuwe verhooging van 2 cent. In Argentinië was de prijsverhoging van geringen omvang. Van 3 tot 10 Februari beliep zij te Buenos Aires 10 tot 15, te Rosario 5 Centavos per 100 Ko.

Voor rogge was ook deze week Duitschland nu en dan als kooper in de markt evenals Noorwegen, doch naar Nederland kwamen zoo goed als geen nieuwe zaken tot stand.

In mais waren niet slechts in de uitvoerlanden de markten evenzeer als voor broodgraan ook nu weder zeer vast, doch ook in de invoerlanden verbeterd de stemming voor deze graansoort. De voornaamste reden voor de vaste stemming blijft nog steeds de droogte in Argentinië. Wel viel nu en dan regen, doch de hoeveelheid blijft nog steeds onvoldoende en het gevaar groot, dat de oogst belangrijke schade zal lijden. De Argentijnsche mais-verschepingen, die de vorige week tot een zeer laag peil waren gedaald, waren ditmaal wel belangrijk groter en zelfs is de zichtbare voorraad in de havens niet verminderd, hetgeen op veel ruimere aanvoeren duidt, doch mais-verschepingen uit de Vereenigde Staten blijven zeer klein en de wereldverschepingen van mais waren daardoor, evenals de vorige week, weder van geringen omvang. In Engeland verbeterde de vraag, zoowel wegens de vaste markt in Argentinië als door de verbeterde consumptie. Eenige spoedig verwachte ladingen Plata mais werden in het midden der week door Engelsche koopers opgenomen tot een iets hooger prijs dan een week tevoren voor dezelfde

positie betaald werd en ook een begin Maart verwachte lading vond later in Engeland plaatsing, terwijl in parcels Plata mais tot stijgenden prijs een levendige handel plaats vond. Dit laatste geldt ook voor Antwerpen, waar bovendien de fluctuaties in den Frankenkoers tot verlevendiging van den handel meewerkten. Ook in ladingen, zoowel van den ouden als van den nieuwen oogst kwamen te Antwerpen zaken tot stand. Naar de voornaamste der andere mais-invoerende landen wordt echter weinig Plata mais verkocht. Duitschland, dat sedert het midden der vorige week weder als kooper van mais optreedt en Nederland bepalen zich nog steeds vooral tot Noord-Amerikaanschen mais. In Nederland trouwens bestond ook voor Plata mais betere belangstelling. Aan de Argentijnsche termijnmarkten steeg de maisprijs van 3 tot 10 Februari 25 à 40 Centavos per 100 Ko., terwijl te Chicago de Meitarwe op 10 Februari op 76³/₈ cent per 56 lbs. sloot, hetwelk tegenover 3 Februari eene verhoging van 2¹/₂ cent beteekent. Als aanleiding tot de prijsverhoging te Chicago vindt men vermeld het ongunstige weder, dat den aanvoer naar de markten belemmert, de daardoor veroorzaakte beperkte aanvoeren, die zeer veel kleiner zijn dan in het vorige jaar en de goede binnenlandsche vraag.

Voor gerst blijft de vraag in de invoerlanden uiterst beperkt, terwijl de verschepingen, ten gevolge van groote hoeveelheden, die van den Donau worden afgeladen, ruim blijven. Reeds bevinden zich aan de Engelsche kust eenige ladingen Donau gerst, waarvoor geen koopers te vinden zijn en, ofschoon de prijs voor gerst zeer belangrijk lager is dan die voor mais, is in de meeste landen nauwelijks enige vraag te bespeuren. Op 12 Februari werden naar Engeland zaken gedaan in Perzische Gerst per Mei en Juni.

Ook in haver is de handel stil. In Engeland werd nu en dan eenige omzet bereikt in Plata haver, doch slechts tot dalende prijzen was dit mogelijk; in de laatste dagen is ook daar de handel in haver weder sterk ingekrompen.

Nederland. Weder werd in Nederland deze week minder gekocht dan de theoretisch berekende behoefte bedraagt. De inkoop bepalen zich voornamelijk tot op Nederlandsche havens stoomende Plata tarwe en Noord-Amerikaansche soorten, die vooral te Antwerpen worden gekocht. In mais begint zich eene betere stemming te ontwikkelen, ofschoon de meeste dagen der afgelopen week de omzet, zoowel voor Plata als voor Noord-Amerikaansche mais zeer gering was. Op 12 Februari werd een eenigszins betere omzet in Noord-Amerikaansche mais bereikt, doch de prijzen zijn nog beneden Amerikaansche pariteit. Aankomende partijen Plata mais werden door importeurs opgenomen, doch ook hiervan blijven de prijzen beneden die, welke van Argentinië worden gevraagd en de consumptievraag is nog steeds onbevredigend. Ook de handel in gerst en haver lijdt bij voortdurende onder onvoldoende belangstelling bij de koopers.

13 Februari 1923.

SUIKER.

De afgelopen week kenmerkte zich door eene krachtige voortzetting van de in het begin dezer maand begonnen stijging der suikerprijzen. Toonaangevend was, zooals gewoonlijk, de Amerikaanse markt, waar groote omzettingen van Cubasuiker tot vlug oplopende prijzen plaats vonden, zoodat de noteeringen voor Spot Centrifugals \$c. 6.09 bedroeg, terwijl de c. & f. noteeringen op de termijnmarkt als volgt opliepen:

Maart van \$c. 3.62 tot \$c. 4.43,
Mei " " 3.71 " " 4.61,
Juli " " 3.82 " " 4.82 en
Sept. " " 3.89 " " 4.91.

De laatste Cuba statistiek luidt als volgt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten N.O. 3 Febr. '23	165.520	96.283	94.575
Tot. sedert 1 Dec. '22-3 Febr. '23	661.806	280.262	324.075
Aantal werkende fabrieken	164	140	164
Weekexport 3 Febr. '23	80.835	48.403	34.278
Totale export 1 Jan.-3 Febr. '23	387.677	116.396	85.624
Totale voorraad 3 Febr. '23	276.270	770.275	371.295
" " Oude oogst	2.135	606.609	120.137

In Engeland verhoogden de Raffinadeurs herhaalde malen den binnenlandschen verkoopprijs met Sh. 1/— per Cwt. De Raffinaderijen aldaar zullen voor hunne toekomstige behoeften op de wereldmarkt aangewezen zijn, daar zij weinig vooruit hebben gekocht.

Ook op Java was de markt zeer vast en waren verkoopers gereserveerd. Vroege levering uit den nieuwen oogst werd tot f 14.75 herverkocht, late levering bedong f 14.— voor Superieur en f 13.— voor No. 16 & hooger en Muscovados. Nadat de Trust nog belangrijke posten late levering tot f 13.— voor Superieur en f 12.— voor No. 16 & hooger en Muscovados verkocht had, werden de verkoop-limites geleidelijk verhoogd tot f 14.— voor Superieur en f 13.— voor No. 16 & hooger en Muscovados.

De markt in Holland volgde de algemeene vaste tendenz en stegen prijzen bij geregelde omzettingen tot f 29.— voor Juni; f 28½ voor Juli en f 28.— voor Augustus, waartoe koopers, terwijl verkoopers f 0.50 tot f 1.— hooger houden.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Fbr./Mrt.	Londen				New York 96 p Ct. Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per		Amer. Granulated c. i. f.	
			Feb./Mrt.	Mei/Juni		
8 Febr. '23	f 26¼	Sh. 56/9	Sh. 20/9	Sh. 20/6	Sh. 24/6	\$ cts. 5,78
1 " '23	„ 24 7/16	54/3	20/3	20/3	23/—	5,40
8 Febr. '22	„ 21,—	51/3	25/—	17/3	18/3	3,70
8 Febr. '21	„ —	76/—	36/—	32/—	—	5,02
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/—	—	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 7 Februari 1923

Gedurende de laatste dagen was de markt voor Amerikaansch katoen zeer opgewonden en hebben in de prijzen, groote fluctuaties plaats gevonden. In het begin van de week was de markt zeer flauw tengevolge van de ongunstige politieke berichten uit Europa, doch daarna kwamen verschillende kooporders aan de markt en nadat prijzen eerst 40 punten lager waren, zijn deze thans 40 punten hooger dan een week geleden. De statistische positie van ruwe katoen is zeer sterk en indien de politieke toestanden in Europa slechts wat beter werden, zouden prijzen waarschijnlijk stijgen. Het is nog niet zeker of de "short time" beweging in de Lancashire fabrieken zal worden verlengd, maar er is een sterke strooming om niettegenstaande het ontbreken van een beslissende meerderheid daarmede voorloopig door te gaan.

Spinners van Amerikaansche garens hebben hun positie door de orders van de laatste weken eenigszins versterkt, doch deze week is de vraag veel minder en het vertrouwen is weer eenigszins geschokt. Het zal zeker wel eenigen tijd duren voordat dit zich bij de koopers van de overzeesche markten weer herstelt en deze de hoogere prijzen willen betalen, die men thans vraagt. Ook voor het binnenland is deze week slechts weinig gedaan, daar de biedingen van de weverijen in den regel veel lager zijn dan de spinners wel vragen en deze slechts in enkele gevallen werkelijke biedingen accepteren. Ook de exportvraag is wat verminderd. Er zijn zaken gedaan in 60/2, 80/2 en 100/2 voor Bombay, maar ongetwijnde garens zijn alleen tegen slechte prijzen te ver-

koopen. Op het oogenblik is het voor de exportgarens meer een kwestie van prijs dan van kwaliteit, daar de Oostersche markten in vele gevallen niet meer dan een bepaalden prijs schijnen te willen betalen. Voor spinners van Egyptische garens is de toestand beter dan die van Amerikaansche garens, daar de prijzen vast blijven en ook de afzet vrij bevredigend is.

De doekmarkt is duurder in overeenstemming met de hoogere prijzen van ruw katoen. Aanvragen van de overzeesche markten zijn sedert de jongste prijsstijging niet talrijker geworden, terwijl ook fabrikanten hun positie niet hebben kunnen verbeteren. Wel is de toestand beter dan eenigen tijd geleden en vooral voor de bredere goederen zijn fabrikanten zeer goed bezet. De limites van Indië voor stapels en dhooties zijn niet verhoogd, zoodat voor die markt thans weinig omgaat. Men zou echter zeggen, dat de vraag naar de lichtere kwaliteiten wat beter is en worden hierin zoo nu en dan wat orders geplaatst. De vraag van China is nog slecht en voor deze markt gaat slechts weinig om. Over het algemeen is de toestand in Manchester echter verbeterd en de stemming vrij optimistisch. Men hoopt, dat de regeling te Lausanne een goeden invloed op de markten in De Levant zal hebben en ook de vraag van het Continent daardoor zal verbeteren. Een groote moeilijkheid blijft nog het gebrek aan vertrouwen. Het is thans wel duidelijk gebleken, dat er behoefte is aan katoenen goederen, maar is er nog niet genoeg vertrouwen in de tegenwoordige prijzen. Indien er werkelijk voor de Europeesche moeilijkheden een oplossing gevonden zou worden, zou over het algemeen de toestand wel veel verbeteren.

31 Jan. 7 Febr. Oost. koersen. 30 Jan. 6 Febr.

Liverpoolnoteeringen.	T.T. op Indië	1/4 1/8	1/4 1/8
F.G.F. Sakellaridis 17,65	17,90	T.T. op Hongkong 2/3	2/2 3/4
G.F. No. 1 Oomra 10,20	10,20	T.T. op Shanghai 3/1	3/0

Noteering voor Loco-Katoen.

(Midling Uplands).

	10 Febr. '23	3 Febr. '23	27 Jan. '23	10 Febr. '22	10 Febr. '21
New York voor Middling ..	28,— c	28,10 c	27,80 c	17,40 c	13,85 c
New Orleans voor Middling	28,50 c	28,— c	28,— c	16,— c	13,— c
Liverpool voor Fy Middling	15,84 d ¹	15,38 d ²	16,42 a ³	9,82 d	8,92 d

¹) 9 Febr. ²) 2 Febr. ³) 26 Jan.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 10 Febr. '23	Overeenkomstige perioden	
		1921-'22	1920-'21
Ontvangsten Gulf-Havens..	3847	2965	3375
" Atlant. Havens	863	1110	943
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1088	956	1115
" " 't Vasteland.	2354	2581	2037
" " Japan etc...	—	—	—

Voorraden in duizendtallen	10 Febr. '23	10 Febr. '22	11 Febr. '21
Amerik. havens.....	888	1127	1429
Binnenland.....	1079	1431	1616
New York	—	73	109
New Orleans	—	293	435
Liverpool	813	993	1012

DE NEDERLANDSCHE THEEMARKT IN 1922:

(Jaaroverzicht van Pakhuismeesteren van de Thee).

In „De Thee”, uitgave van het Algemeen Proefstation voor Thee (September-aflevering), wordt uit het merkwaardige in het Engelsch en het Duitsch vertaalde „Boek van de Thee” van den Japanner Okakura Kakuro de volgende verzuchting aangehaald van een Chineeschen dichter uit de Soeng-periode, toen in de 12e eeuw de theecultuur het hoogtepunt had bereikt: „Drie dingen op deze wereld zijn hoogst betreurenswaardig: het bederven van uitmuntende jongelingen door verkeerde opvoeding, het ontwijden van uitmuntende schilderijen door dom aangapen en het verkwisten van uitmuntende thee door ondeskundige behandeling”.

Wij hebben met dezen dichter uit lang vervlogen eeuwen meermalen gezocht over het onoordeelkundig zetten en op theelichtjes uittrekken van „het vloeibare barnsteen in ivoor getint porselein”, zooals de thee in het boek wordt genoemd.

Het was dan ook niet te verwonderen, dat vele Nederlandsche verbruikers er meer op bedacht waren om zich van goedkoope, dan van goede thee te voorzien. Is die tijd voorbij? Een terugblik op de laatste jaren doet het vermoeden. De groote hoeveelheden ordinair, na de oorlogsperiode aangevoerd, zijn geruimd maar niet door het binnenland, onze verpakkers betaalden gaarne hooge prijzen voor de werkelijk goede theeën. Zij hebben, nu de *kwaliteit* van het product der meeste ondernemingen zich in het bijzonder in dit jaar gunstig heeft onderscheiden, die betere hoedanigheden ten volle gewaardeerd, zooals uit den afloop der veilingen telkens weer is gebleken.

Het drieweekse *veiling*-systeem met een rusttijd in den zomer (16 veilingen) werd ook dit jaar gehandhaafd. De veilingdagen, welke steeds te voren voor het geheele jaar worden vastgesteld, trokken als naar gewoonte ook vele provinciale theeverpakkers en handelaren naar de hoofdstad. Helaas was het aanbod meermalen te klein zelfs om aan hun aller vraag voor direct Nederlandsch verbruik te voldoen. Terwijl toch ca. 16 miljoen KG. thee per jaar in ons land worden verbruikt, waarvan gedurende de laatste jaren meer dan 80 pCt. uit de veilingen afkomstig, of ruim 500.000 KG. van de 625.000 KG. verbruik per drie weken, werd in 8 van de 16 veilingen minder dan 500.000 KG. aangeboden, terwijl in slechts 4 veilingen het aanbod meer was dan 600.000 KG. thee. De voorraden slonken dientengevolge in het najaar tot onder de normale van voor de oorlogsperiode en werd, de reclame voor de eigen koloniale thee ten spijt, noodgedwongen in de laatste maanden van het jaar de toevlucht genomen tot het toenemend mengen met Chinesees thee, waarvan de aanvoer die van vorige jaren overtreft. Ca. 22 pCt. van het veiling-aanbod bestond uit *Sumatra*-thee tegen ca. 10 pCt. het jaar te voren nl. in 1921 1.350.000 KG. en ditmaal 2.100.000 KG., welke, dank zij de goede krachtige schenken, zich een vaste plaats veroverd heeft in de melanges.

De achteruitgang, welke dus geheel toe te schrijven is aan de *Java*-thee, is deels een gevolg geweest van de ingekrompen productie der laatste jaren maar in hoofdzaak veroorzaakt geworden door groote verkoopen in Indië. Voor zoover deze bestemd waren om te voldoen aan de door de „Colonial Preference” nog vermeerderde vraag voor Australië en voor aankooopen voor Amerikaanse rekening, hebben zij het afzetgebied van de Koloniale thee helpen vergrooten. Anders staat het echter met de partijen, welke toch weer op de Europeesche markt zijn terecht gekomen en de concurrentie in de veilingen hebben afbreuk gedaan. Men heeft daarenboven in Indië te veel over het hoofd gezien, dat het van overwegend belang is voor een artikel met veel fancy vraag, dat op merken en sorteeringen, welke zich eenmaal in de melanges vaste plaatsen hebben veroverd, bij voortdoring kan worden gerekend en dater een gevaar ligt in het onthouden van de noodige hoeveelheden aan een van oudsher gevestigde markt, welke men in tijden van mindere Indische vraag niet kan missen. Een krachtige ontwikkeling van onze in het midden der verbruikers gelegen markt zal een levensvoorwaarde blijven voor de theecultuur onzer koloniën. Het zal daarvoor allicht noodig blijken, op den duur een nauw verband te leggen tusschen het verkoop systeem der Indische en Europeesche markten en een onderlinge organisatie in te voeren welke ook de Indische verkoopen omvat.

Prijzen en voorraden. Wij geven in onzen grafischen staat eenige lijnen, welke duidelijk aantoonen, dat de voorraden gedurende de na-oorlogsjaren zich omgekeerd evenredig hebben verhouden tot de prijzen der gewone middensoorten, terwijl de consumptie-staat ernaast doet uitkomen, dat de voorraad (op onze pakhuizen), welke in April 1920 voldoende was voor meer dan één jaar Nederlandsch verbruik, op 31 December niet eenmaal voldoende was voor dat van twee maanden.

Het *verbruik* is toegenomen, echter niet veel, hooge prijzen werken steeds min of meer remmend. De invoer tot verbruik in kisten voor de vier kwartalen van dit jaar en van het vorige heeft bedragen:

	Nederl.-Indische		Chineesche		Br.-Indische	
	kn.	1921 kn.	kn.	1921 kn.	kn.	1921 kn.
1e kw.	47.795	38.063	3.423 $\frac{1}{2}$	4.996	6.277	8.817
2e „	41.853	47.235	3.794 $\frac{1}{2}$	3.542	5.720	8.616
3e „	45.131	45.890	8.687 $\frac{1}{2}$	5.132	5.168	9.088
4e „	45.308	46.325	10.963 $\frac{1}{2}$	6.108	4.544	8.104
	180.087	177.513	26.867 $\frac{1}{2}$	19.778	21.709	34.625

Het verbruik van Nederl. Indische thee is, dank zij het meerder gebruik van Sumatra thee, nog iets toegenomen ten koste van het Britsch Indische; dat van China thee breidde zich in het 2e halfjaar uit.

Verpakkers en detailprijzen. Uit een jaarbericht over de theemarkt in het Nederlandsch Weekblad voor den handel in Kruidenierswaren enz. halen wij het volgende aan: „Hebben de theeplanters zich over de behaalde prijzen in het afgelopen jaar niet te beklagen, zoo blijft de vraag open hoe het staat met den theehandel en wel zeer in het bijzonder met de theepakkers en mengers. Om dit te kunnen beoordeelen, dient men de detailprijzen in aanmerking te nemen. Deze loopen in het algemeen vrij sterk uiteen, doch neemt men aan, dat de laagste prijzen in den winkel verpakt 90 cts. p. $\frac{1}{2}$ KG. bedroegen — een prijs waarmede pakkers en mengers oorspronkelijk goed konden uitkomen — en dat die prijs thans 110 cts. bedraagt, dan is het duidelijk, dat de Hollandsche theeverpakker thans niet uitkomt op basis der laatste marktprijzen voor Ned.-Indische thee. Hij zal zijn voorheen krachtige Java-thee melanges thans hebben te vermengen met de veel lager genoteerde China-thee met hare zwakkere schenken, wil hij nog een goede rekening maken. Hoezeer de binnenlandsche verpakker in den loop van het jaar bij de sterk rijkzende markten op zijn voorraad heeft ingeteerd, moge blijken uit de enkele beschouwing van de voorraadcijfers van het thee Etablissement te Amsterdam”.

Uitgevoerd werd in het 1e kwartaal 92.563 kisten (1921: 24.225 kn.); 2e kwartaal 43.469 kisten (1921: 40.905 kn.); 3e kwartaal 19.121 kisten (1921: 71.391 kn.); 4e kwartaal 41.832 kisten (1921: 69.666 kn.) totaal 196.985 kisten (1921: 206.187 kn.).

Wie had in April 1921, toen de prijzen het laagste punt hadden bereikt, kunnen verwachten, dat in het afgelopen jaar weer prijzen zouden zijn bedongen, welke de sedert 1913 zoo zeer verhoogde productiekosten overtreffen en dat thee de eerste der groote culturen zoude zijn, welke — ongeacht economische verhoudingen — zich zoude herstellen tot een winstgevende. Dit herstel ging samen met het opruimen in hoofdzaak naar Oost Europa der groote oude ordinaire voorraden en met een nieuwen aanvoer van zeer verbeterde kwaliteit, welke den goeden naam van de Nederlandsch-Indische thee heeft gerehabiliteerd. Het is een gunstig verschijnsel, dat na de ondervindingen, welke zijn opgedaan niet wederom tot grover plukken is overgegaan. De vooruitzichten voor de theecultuur zijn gunstig. Veel zal echter afhangen van de gedragslijn van producenten; tegen het produceren van kwantiteit ten koste van kwaliteit kan niet met genoeg kracht worden gewaarschuwd.

Thee-Etablissement te Amsterdam.

Statistiek van Nederlandsch-Indische thee over 1922.

	Voorr. rest. aanv. op céel 1 Jan. '22	rest. aanv. '22	Tot zamen	Afgel. in 1922	Voorr. 31 Dec. 1922
Stof, Gebroken					
Thee, enz. ...	10.212	9.354	19.566	18.130	1.436
Souchon en					
Pecco Souchon	11.785	30.432	42.217	36.195	6.022
Gebr. Pecco en					
Gebr. Or. Pecco's	41.838	87.871	129.709	121.594	8.115
Pecco's en Oranje					
Pecco's	37.634	87.038	124.672	106.946	17.726
Flowery en Wit-punt Pecco's	575	1.032	1.607	596	1.011
	102.044	215.727	317.771	283.461	34.310

Aanvoer

Java thee.....	168.086
Sumatra thee.....	47.641
	215.727

Aflivering

Voor Binnenland	150.539
„ Uitvoer.....	132.922
	283.461

Van den voorraad bevinden zich op 31 December 1922 in de eerste hand 12.965 kisten.

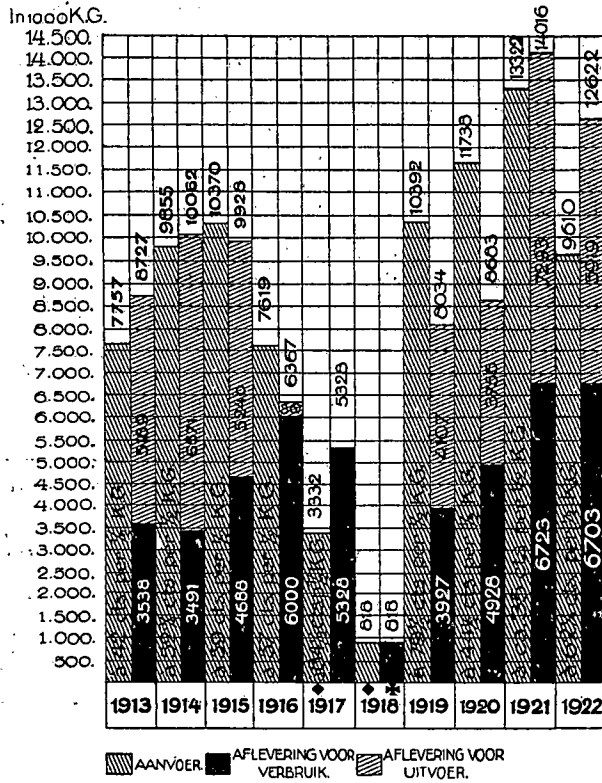
De cijfers zijn herleid tot $\frac{1}{1}$ kn. ($\frac{1}{16} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2} = \frac{1}{1}$)

[Tot nog toe werd de nog niet aangeboden eerste hands voorraad niet bij den aanvoer en dus evenmin bij den voorraad op 31 December opgenomen, maar bijvermeld als overgebracht op het volgend jaar of verzwegen (niet vrijgegeven thee onder N.O.T. verband); aangezien met dit systeem gebroken is, omvat ditmaal het aanvoercijfer zoowel den geheelen aanvoer als 26.584 kisten van 1921 overgebracht].

Nederlandsch-Indische thee.

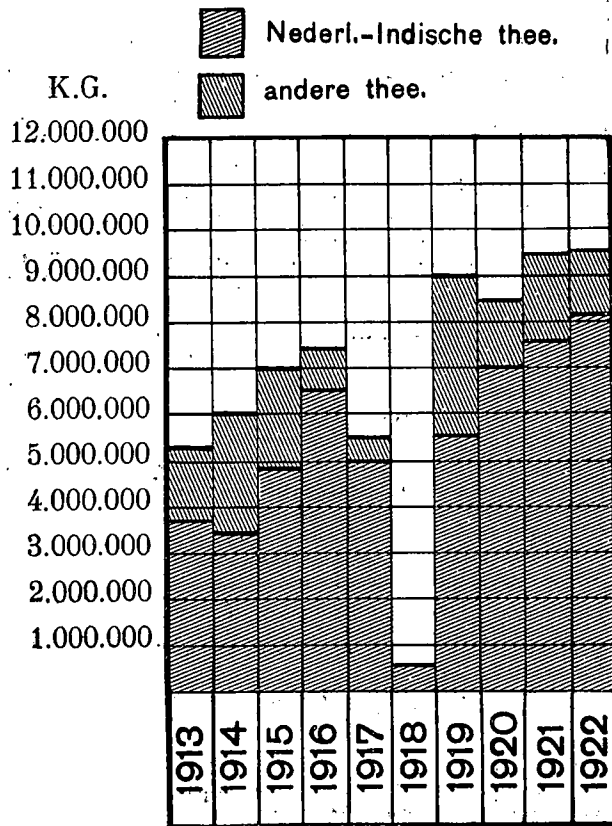
Aanvoer en aflevering voor verbruik en uitvoer bij het Thee-Etablissement te Amsterdam, benevens de middenprijzen van het eerste-hands aanbod.

Anno 1913—1922.

- ◆ Grootendeels gereserveerd uit den aanvoer 1916 en gebruikt voor de theevoorziening in 1917 en 1918. De thee werd gedurende het distributie tijdvak (Augustus 1917—Februari 1919) door den groothandel verkocht op basis van 84 cts. per ½ K.G. voor midden kwaliteit.
- * Hieronder is opgenomen de aflevering voor de laatste distributie in Januari 1919.

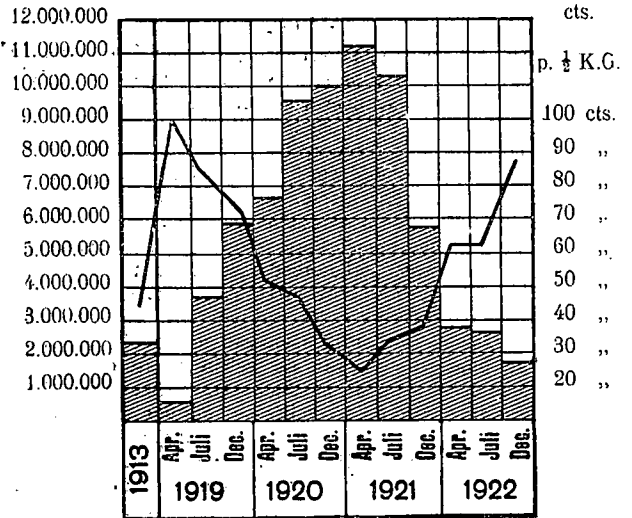
Anno 1913/1922.
Het jaarlijksch theeconsumptie in Nederland.

Anno 1913 en 1919/1922.

De Nederlandsch-Indische theevoorraden bij het Thee-etablissement op ultimo der maand en de gelijkijdige noteeringen van gewoon middensoort pecco.

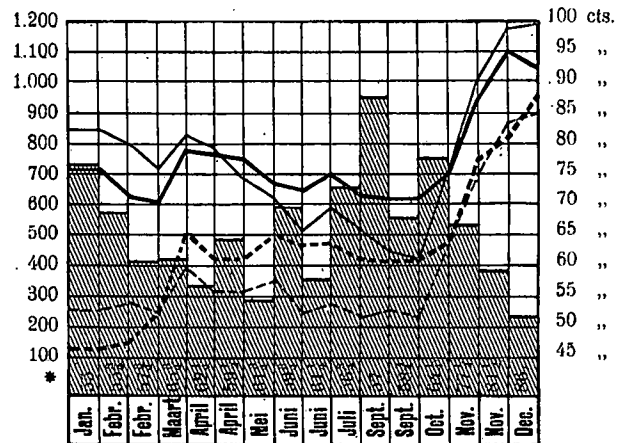
K.G.

Hoeveelheden der veilingen en loop der prijzen van enkele hoofdsorten in 1922.

In 1000 K.G.

p. 1/2 K.G.

* Middenprijs der veiling in cts. per ½ KG.

Aanvoer van Thee in Nederland, invoer tot verbruik en uitvoer in KG. netto.

(Afgeleid uit de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's Gravenhage).

Aanvoer.	1922		1921	1920
	Kisten	netto KG.	netto KG.	netto KG.
Nederl.-Ind. Thee	221.985	9.820.000	12.146.000	17.200.000
China Thee	39.688	976.000	549.000	375.000
Br.-Ind. Thee ...	22.253	855.000	1.421.000	1.275.000
		283.926	11.651.000	14.116.000
			14.116.000	18.850.000

Invoer tot verbruik.

Nederl.-Ind. Thee	180.087	8.134.000	7.807.000	6.925.000
China Thee	26.867	674.000	472.000	350.000
Br.-Ind. Thee ...	21.709	862.000	1.377.000	1.190.000
		228.663	9.670.000	9.656.000
			9.656.000	8.465.000

Uitvoer.

Nederl.-Ind. Thee	186.154	8.320.000	8.860.000	6.085.000
China Thee	8.603	231.000	61.000	55.000
Br.-Ind. Thee ...	2.228	89.000	162.000	200.000
		196.985	8.640.000	9.083.000
			8.640.000	6.340.000

Van den *Uitvoer* 1922 waren bestemd voor Centraal-, Oost- en Noord-Europa: 56.232 kisten = 2.390.000 KG.; Groot Britannië, Ierland en Amerika 124.168 kisten = 5.530.000 KG.; Zuid-Europa en Middellandsche Zee-landen 9.769 kisten = 430.000 KG.; andere landen 6.816 kisten = 290.000 KG.; te zamen 196.985 kisten = 8.640.000 KG.

Het verbruik + de uitvoer in 1922 = 18.310.000 KG. overtroffen den aanvoer met 6.660.000 KG. De voorraad is in 2 jaar tijds ruim 11 miljoen KG. afgenomen.

Amsterdam, 31 December 1922.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
10 Febr. 1923	1.323.000	21.800	2.067.000	23 600	5 ⁸¹ / ₃₂
3 " 1923	1.361 000	20.975	2.107.000	23.500	6 ¹ / ₃₂
27 Jan. 1923	1.391.000	20 300	2.174.000	23.500	6
10 Febr. 1922	1.892.000	13.200	2.731.000	16.900	7 ⁷ / ₁₆

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
10 Febr. 1923 ...	47.000	2 093.000	182.000	4.966.000
10 Febr. 1922 ..	88.000	2.785.000	181.000	5.552.000

RUBBER.

Prijsschommelingen van beteekenis vonden in de afgelopen week niet plaats. De stemming bleef uiterst kalm bij gebrek aan kooplust.

De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe Februari ..	97½ ct.	97½ ct.
" " Febr./Mrt.	97½ "	97 "
" " April/Juni 99	"	98½ "
Smoked Sheets Februari	100½ "	100½ "
" " Febr./Mrt.	99 "	99 "
" " April/Juni	102 "	99½ "
12 Februari 1923			

COPRA.

De markt was ook deze week zeer vast gestemd. De vraag voor stoomend is zeer bevredigend, en wordt f 0,25 premie voor stoomend boven April/Juni aflading betaald.

De markt sluit met koopers voor:

Java f.m.s. stoomend	f 32,75
Ned.-Ind. f.m.s. "	" 32,50

12 Februari 1923.

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

Veel verandering is er niet in den algemeenen toestand van de vrachtenmarkt gekomen sinds de vorige week. Zoo mogelijk is de vraag naar ruimte voor graan nog geringer. Het blijkt, dat er een zeer groot aantal booten op weg is naar La Plata en dat er tusschen nu en eind Maart 90 booten voor bevrachting van daar open komen. De eenige vraag naar ruimte is op het oogenblik voor lijnzaad van Rosario en Santa Fé naar New York waarvoor \$ 5.25 te maken is. Naar Europa wordt nu en dan een boot bevracht tegen een cijfer van ± 21/- van niet hooger dan San Lo-

renzo. De toestand kan zeer ernstig worden en reeds is een boot in ballast naar Durban vertrokken. Indien echter de vraag voor graan op het Continent eenigszins grooter wordt kan er een plotselinge wijziging komen, zoals bij de La Plata markt vaak het geval is. De prompte booten zullen dan echter eerst moeten worden opgenomen.

Van Noord Amerika is een boot bevracht voor 18 cents naar Griekenland, hetgeen weer een verlaging beteekent, terwijl naar Italië 15 cents is betaald.

Berthvrachten zijn gedaald tot 7 cents naar Antwerpen, 8 cents naar Rotterdam en 10 cents naar Havre en zelfs op deze cijfers is het moeilijk om de booten te vullen.

Van Cuba bestaat er vraag naar ruimte voor suiker naar Engeland waarvoor 19/3 is te bedingen.

Van Australië worden geen booten bevracht. Er is vraag voor ruimte van Java naar Engeland en het Continent tegen 32/6 voor aflading tusschen Mei en Augustus. Waarschijnlijk zal iets meer te bedingen zijn.

Van de Middellandsche Zee blijven de vrachten hetzelfde.

Ook de uitgaande vrachten van Wales veranderen weinig. De bevrachters vinden groote moeilijkheid om laadbeurten te arrangeeren, hetgeen de vraag naar scheepsruimte tegenhoudt, doch reeders houden aan de laatste vrachten vast.

13 Februari 1923.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
5-10 Febr. 1923	—	17/- ²	11 c ¹	2/6	22/4½	22/4½
29 J.-3 Febr. 1923	—	—	11 c ¹	3/-	21/4½	21/4½
6-11 Febr. 1922	—	—	16 c ¹	4/3	33/9	33/9
7-12 Febr. 1921	—	—	—	5/9	32/6	32/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
5-10 Febr. '23	5/6	10/7	11/3	14/-	5/6	6/10
29 J.-3 Febr. '23	5/6	11/1½	11/6	14/5	5/3	6/9
6-11 Febr. '22	7/-	13/3	15/6	13/6	6/3	9/-
7-12 Febr. '21	—	18/9	17/6	20/6	8/-	12/6
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

¹⁾ Amer. cents p. 100 lbs.

²⁾ 15/3 per ton d.w. vrij laden en stuwen.

RIJNVAART.

Week van 4—10 Februari 1923.

De aanvoeren van zeezijde waren zeer gering. Scheepsruimte ruimschoots voldoende.

Waterstand, hoewel regelmatig vallend, zeer gunstig.

Ertsvrachten naar de Ruhrhavens voor groote schepen:

f —,40 met ¼ lostijd

" —,50 " ½ "

In lastvracht naar den Bovenrijn werd niets gecharterd.

Daghuur naar de Rijnstations 1¼ Cts. per ton.

Het sleeploon werd tot den 8sten Februari volgens het 70 Cts.-tarief genoteerd en op den 9den Februari volgens het 80 Cts.-tarief.

ADVERTENTIËN.**NAAMLooZE VENNOOTSCHAP****Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf ROTTERDAM**

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON" Rotterdam

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 31 Januari 1923

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponoord		f 1.722.600,—
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede;		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort		6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponoord	f 1.550.000,—	"
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 9.432.063,75		
waarvoor in geld gestort		6.994.863,75
waarvoor effecten gedeponoord	" 2.437.200,—	"
Effecten van Aandeelhouders		
gedeponoord bij bevriende instellingen	" 3.000.000,—	"
ten eigen gebruike	" 30.821.850,—	"
Kassa, Wissels en Coupons		" 37.809.050,—
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen		" 27.361.493,17
Saldo's bij Bankiers:		" 51.373.230,44
beschikbaar voor eigen gebruik	f 2.609.776,03	
voor rekening van derden	" 9.721.208,23	
Prolongatiën gegeven		" 12.330.984,26
Eigen Effecten en Syndicaten		" 11.022.965,—
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen		" 11.467.816,61
Credietvereniging	f 68.160.756,84	" 22.489,47
Af: loopende Promessen	" 13.850.000,—	
		" 54.310.756,84
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt.	f 51.842.119,10	
Af: loopende Promessen	" 1.205.000,—	
		" 50.637.119,10
Voorschotten op Consignatiën		" 2.662.315,58
Gebouwen		" 4.477.477,24
	Totaal	f 278.628.161,46

CREDIT

Kapitaal	f 35.500.000,—	
Reservefonds	" 8.200.613,62	
Buitengewone Reserve	" 1.000.000,—	
Waarborgfonds Credietvereniging	" 6.071.680,—	
Reserve Credietvereniging	" 3.425.259,47	
		f 54.197.553,09
Aandeelhouders voor gedeponoord als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:		
Effecten	f 1.699.600,—	
Contanten	" 23.000,—	
in Leen-Depot Effecten	" 36.109.450,—	
" Contanten	" 1.045.200,—	
Totaal Effecten		" 37.809.050,—
Totaal Contanten		" 1.068.200,—
Zieken- en Pensioenfondsen		" 1.689.948,70
Deposito's		" 48.353.900,68
Prolongatie-Deposito's		" 1.560.300,—
Saldi Rekeningen Courant	f 84.525.338,13	
" " " voor gelden in het Buitenland	" 9.721.208,23	
" " " Credietvereniging	" 5.228.966,94	
Daggeldleeningen		" 99.475.513,30
De Nederlandsche Bank		" 1.000.000,—
Te betalen Wissels		" 2.649.385,87
Diversé Rekeningen		" 27.996.537,20
		" 2.827.772,62
	Totaal	f 278.628.161,46